

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Освітня програма	36962 Економіка
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	051 Економіка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	36962
Назва ОП	Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Баранова Валерія Вадимівна, Баруліна Ірина Юріївна, Шалімова Наталія Станіславівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	03.05.2023 р. – 05.05.2023 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/accredit/akredit_OP/PhD/vi-domist_pro_samocinuvannya_051_ekonomikaPhD.pdf
Програма візиту експертної групи	https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/accredit/akredit_OP/PhD/pr-ogramma_vizytu_051_ekonomikaPhD.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма «Економіка» є актуальною та унікальною, оскільки її фокус зорієнтований на процеси інституціоналізації соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки, а також на комплексне вивчення історії, концепцій та сучасних досягнень інституціональної економіки. ОНП має значний потенціал для задоволення потреб регіону та національної економіки в цілому у високопрофесійних фахівцях, які здатні виконувати науково-педагогічну діяльність та проводити наукові дослідження на високому рівні, а затребуваність її випускників підтверджено академічною спільнотою. До реалізації освітньої й наукової складової долучені науково-педагогічні працівники із належною академічною кваліфікацією, високою публікаційною активністю, інтенсивною та систематичною участю у міжнародних проектах, що забезпечує як високий рівень викладання, так і наукового керівництва. ОНП повною мірою відповідає інтересам здобувачів, забезпечує тісне поєднання їх наукових інтересів та досліджень наукових керівників, пропонує широкий спектр форм і методів розвитку їх софтскілс, її особливістю в сфері формування індивідуальної освітньої траєкторії є пропонування блоку вибіркових дисциплін з педагогічної підготовки, що забезпечує врахування індивідуальних інтересів та майбутнього місця роботи. Система сертифікатних програм ОНУ та механізм їх розробки, повноцінне включення процесів медіації до процедур врегулювання конфліктних ситуацій, унікальні зібрання наукової бібліотеки, які включають ретровидання з економічної історії є практиками, які повноцінно можуть бути віднесені до переліку взірцевих практик за освітньою діяльністю, які безпосередньо визначають високий рівень якості та унікальності ОНП. Здобувачі отримують потужну соціальну, консультаційну та інформаційну підтримку, матеріально-технічна база забезпечує повноцінне робоче місце аспіранта з доступом до необхідних емпіричних даних. В результаті ознайомлення з відомостями про самооцінювання, проведених зустрічей, ознайомлення з додатково наданими документальними доказами експертна група підтверджує можливість підготовки на високому якісному рівні здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем за ОНП «Економіка». Виявлені недоліки та слабкі сторони ОНП за критеріями 1-5, 8-9 не знижують загальне позитивне враження, а визначають перспективи подальшого розвитку програми; рекомендації, надані за критеріями 6, 7, 10 сформульовані виключно в контексті зростання конкурентоспроможності ОНП і повного використання існуючого потенціалу.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Сильні сторони та позитивні практики: особливість ОНП полягає у гармонійному поєднанні освітньої, наукової, педагогічної складових, охопленні широкого кола сучасних наукових напрямів досліджень у сфері економіки; набуття соціальних навичок забезпечується інноваційними методами шляхом розширення змісту педагогічної практики, застосування завдань з проект-менеджменту в сфері підготовки власної дисертації; педагогічні компетентності та відповідні програмні результати навчання забезпечуються окремими блоком вибіркових ОК, що забезпечує однозначне набуття компетентностей в сфері педагогічної діяльності, але з іншого боку - формує індивідуальну освітню траєкторію аспіранта щодо системи сучасної вищої освіти відповідно до індивідуальних інтересів та майбутнього місця роботи; обґрунтований механізм формування додаткових балів під час вступу у загальному конкурсному балі, який забезпечує врахування попередніх наукових здобутків та важливість оцінювання результатів вступних іспитів; виважений підхід до пропонування варіантів неформальної освіти з метою розвитку soft skills і додаткових професійних компетентностей з метою забезпечення індивідуальних інтересів аспірантів; підтримка аспірантів щодо публікаційної активності шляхом надання можливості безкоштовно публікувати результати наукових досліджень у власних наукових фахових виданнях; популяризація, стимулювання, підтримка міжнародної академічної мобільності та поєднання з навчальним процесом відбувається завдяки наявній віртуальній навчальній фабриці Industry 4.0.; популяризація принципів академічної доброчесності за рахунок трьох дисциплін, що забезпечує комплексний підхід; запровадження системи сертифікатних програм в ОНУ, процедура розробки яких забезпечує їх якість та конкурентоспроможність та відповідає практиці забезпечення якості освітніх програм; потужний науково-педагогічний склад, який має високу публікаційну активність, активно приймає участь у розробці міжнародних проектів; акцент на інститут медіації в практиці врегулювання конфліктних ситуацій, який офіційно закріплений як один з варіантів вирішення конфліктних ситуацій; потужна матеріально-технічна база, яка забезпечує повноцінне робоче місце аспіранта, можливість роботи з сучасним програмним забезпеченням, отримання емпіричних даних різного рівня; наявність значної кількості ретровидань, пов'язаних з історією економічної думки та економічною історією; аспіранти мають вагомий вплив на формування каталогу фахових вибіркових дисциплін задля забезпечення їх наукових інтересів широкого профілю; налагоджена якісна комунікація із випускниками даної ОНП, заснована на особистісних стосунках; участь наукових керівників в міжнародних проектах за програмами Erasmus+, Jean Monnet Module та викладання в закордонних ЗВО; розпочато практику запровадження подвійного керівництва та консультування з партнерами з Латвії; функціонування наукових шкіл на економіко-правовому факультеті, зокрема з економіки та бізнес-аналітики.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони: особливі ПРН, СК, ЗК відсутні, що не дозволяє цілком та повністю відобразити унікальність та особливість ОНП; послідовність викладання ОК3 та ОК6 є недостатнього логічною з точки зору послідовності розгляду питань презентації наукових досліджень; процедура часового вибору вибіркових дисциплін не узгоджена повною мірою з графіком навчання та семестрами їх вивчення; в опитуванні аспірантів відсутні цільові питання, які

б стосувалися педагогічної (асистентської) практики, умов її проходження; програмою вступного іспиту з іноземної мови не визначений мінімальний бал із яким вступник допускається до участі у конкурсі; наявні незначні розбіжності в переліку документів, зазначених в правилах прийому та розміщених на сайті ОНУ; окремі ОК не повною мірою відображають власні наукові доробки НПП; в окремих випадках є неузгодженість при зазначенні пререквізитів в РНП з попередніх редакцій ОНП; у внутрішніх університетських положеннях відсутня єдина практика встановлення чіткої кількості балів (або їх мінімальної чи максимальної величини), відведених на поточний та підсумковий контроль. Рекомендації: при наступному перегляді ОНП включити додаткові ПРН, СК, які дозволять відобразити унікальність ОНП; розширити співпрацю із закордонними стейкхолдерами, за різними напрямками освітнього процесу та з метою вдосконалення ОНП, її цілей та ПРН; при наступному перегляді ОНП в частині структурно-логічної схеми розглянути узгодження вивчення ОК3 та ОК6, враховуючи їх наповнення; передбачити вивчення вибіркового дисциплін, починаючи з другого семестру (при збереженні процедури вибору протягом двох місяців після зарахування), або зменшити період вибору до початку вивчення вибіркового дисциплін в першому семестрі; включити до змісту опитування цільові опитування з метою отримання думки аспірантів щодо організації педагогічної (асистентської) практики та підготовки їх до практичної роботи в науковій сфері; визначити у Програмі вступного іспиту з іноземної мови критерії оцінювання із зазначенням мінімального балу, із яким вступник допускається до участі у конкурсі; узгодити перелік обов'язкових до подачі документів у всіх джерелах в яких вказується дана інформація; при наступному перегляді/оновленні РНП дисципліни врахувати/додати результати власних наукових досягнень, стажувань та публікацій; при наступному перегляді/оновленні РНП дисциплін уточнити пререквізити відповідно до актуальної ОНП; регламентувати максимальні/мінімальні пороги в кількості балів, що здобувач може отримати за поточний контроль; для подальшого розвитку та конкурентоспроможності ОНП - продовжити практику залучення професіоналів практиків до навчального процесу для посилення практичної підготовки здобувачів відповідно до побажань аспірантів та стейкхолдерів, розширити перелік як обов'язкових ОК, так вибіркового ОК на англійській мові, продовжити популяризацію англійської ОНП та завершити впровадження практики подвійного керівництва.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Місія та стратегічна мета ОНУ імені І.І. Мечнікова визначається внутрішнім документом «Стратегічні пріоритети розвитку Одеського національного університету імені І.І. Мечнікова на 2020-2025 роки» <https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/strategyonu.pdf> Цілі ОНП визначають навчання та підготовку висококваліфікованих фахівців, які здатні проводити наукові дослідження, апробувати їх результати, вирішувати комплексні проблеми економічного розвитку, викладати економічні дисципліни, здійснювати аналітичну діяльність, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, здатність до інноваційної діяльності, конкурентоспроможність на сучасному ринку праці. Під час зустрічей з фокус групами ЕГ пересвідчилась, що цілі ОНП відповідають та корелюють з місією та стратегічною метою ОНУ. Особливість ОНП має всеохоплюючий характер та передбачає гармонійне поєднання освітньої, наукової, педагогічної складових; охоплення широкого кола сучасних наукових напрямів досліджень у сфері економіки, інтеграція класичної університетської освіти, вивчення практичного досвіду, результатів наукових досліджень та траєкторію навчання і власних досліджень здобувача. Зазначена особливість визначається цілями ОНП. Зокрема, особливість поєднання освітньої, наукової, педагогічної складових передбачає в цілях підготовку висококваліфікованих фахівців, які здатні проводити наукові дослідження, апробувати їх результати. Факт поєднання зазначених складових під час зустрічі з гарантом підтверджує проф. Горняк О.В. Під час зустрічі з керівництвом ОНУ ім. І.І. Мечнікова Ректор проф. Труба В.І. зазначив, що враховано сучасні події (пандемія Covid-19 та воєнний стан) в організації освітнього процесу: вакцинація НПП та облаштування бомбосховищ. Але, зміни у внутрішній документ щодо стратегії ОНУ не відбувались. Під час зустрічі з огляду матеріально-технічної бази було продемонстровано облаштовані бомбосховища ОНУ ім. І.І. Мечнікова.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Цілі підготовки висококваліф-х фахівців, які здатні проводити наук. дослідження, апробувати їх результати, вирішувати комплексні проблеми економ. розвитку, викладати економ. дисципліни, здійснювати аналіт. діяль-ть, що

передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або проф. практики, здатність до інноваційної діял-ті, конкурентоспроможність на сучасн. ринку праці визначаються з урахув. потреб зацікав. сторін. Ступінь врахування потреб зацікав. сторін визначається проведеним опитуванням здобув. та стейкхолдерів. Результати опитувань від січня 2022 року оприлюднені <https://is.gd/y1xZCG>. В опитуванні участь прийняло 17 осіб, з яких 82,4% відповіли, що їх проф. інтереси враховані в цілях і ПРН навчання; 11,8% відповіли "частково" та 5,8% зазначили "важко відповісти". Під час зустрічі із стейкхолдерами проф. НТУ "Дніпровська політехніка" Пилипенко Ю.І. зазначає, що рекомендація щодо розширення ВК за новітніми теоріями була взята до уваги; пропозиція щодо запровадження ОК за економ-фінан. безпекою проф. Шибаніної О.В. знайшла відображення в ВК "Фінансіалізація економічного розвитку"; випуск. та рецен. ОНП, к.е.н, член дорадчої експерт. ради ЕПФ <https://is.gd/0o22If> Салюк-Кравченко О. позначає, що пропозиція щодо поглиблення вивчення аспірантами сутності економ. перетворень під впливом 4-ї пром. революції та цифр. трансформації були враховані. На зустрічі з роботод. (стейкхолд.) присутні підтвердили факт проведення опитування. За попередніми роками є випускники, з якими підтримуються тісні зв'язки і які зазначили свою відкритість до подальшої співпраці. Це підтверджує відкр. зустріч, під час якої був присутнім випускник (2014-2019) Прокофьев О. (Канада) та зустріч із наук. керівн., під час якої зав. каф. Ломачинська І.А. зазначила, що випускники працевлаштовані в аналіт. компаніях Швейцарії та США (Бостон). В опитуванні аспіран. взяли участь 7 осіб, з яких 42,9% відповіли, що безпосередньо можуть впливати на перегляд та зміни ОНП; 42,9% відповіли "частково" та 14,3% "важко відповісти". Під час зустрічі з аспіран. було підтверджено факт долучення до обговорення ОНП на засід. кафедри та через опитування. На запит ЕГ було надано результати опитування за період листопад 2022-квітень 2023. Узагальнюючі пропозиції, які надходили від зацікавлених сторін (стейкхолдерів) у 2021 році було розглянуто на засід. каф. ек-ки та підприєм-ва (пр.№ 6, від 26.02.2021) та оприлюднені на сайті ЕПФ <https://is.gd/ezTmZN> Під час відкр. зустрічі були присутні інші стейкхолдери, які зазначили факт співпраці. Зокрема, Мумладзе А.О. (випуск. та рецен. ОНП, к.е.н) та Тюхтенко Н.А.(проф. Херсонського державного університету) мають співпрацю в межах договорів ЕГ пересвідчилась, що зазначені заходи свідчать про те, що між ОНУ та зацікавленими сторонами є розуміння сучасних потреб ринку праці, які обговорювались на спільних зустрічах за допомогою сучасних он-лайн платформ (Zoom) та опитування.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Тенденції розвитку ринку праці та спеціальності 051 «Економіка» враховані через залучення до Дорадчої експертної ради економіко-правового факультету ОНУ представників зацікавлених сторін, стейкхолдерів, потенційних роботодавців та практиків. Список залучених осіб до Дорадчої експертної ради оприлюднено на сайті економіко-правового факультету <https://is.gd/0o22If> Тенденції розвитку ринку праці враховуються при опитуванні стейкхолдерів та під час обговорення ОНП на спільних заходах. ЕГ зазначає, що під час зустрічі зі стейкхолдерами були присутні: випускник та рецензент ОНП, к.е.н., член дорадчої експертної ради ЕПФ Салюк-Кравченко О. та Пугачова І.М. (Головне управління статистики в Одеській області), які підтвердили свою участь в обговоренні сучасних тенденцій розвитку спеціальності, конкурентоспроможність аспірантів та подальше працевлаштування не тільки в ЗВО, а й у галузевих міністерствах, відомствах, органів місцевого самоврядування. Галузевий та регіональний контекст враховується через співпрацю із Одеської регіональної торгово-промислової палатою та Агенцією регіонального розвитку Одеської області, про що свідчать укладені меморандуми (договори) про співробітництво. Інформація оприлюднена на сайті ОНУ <https://is.gd/316FZU> Така співпраця дозволяє врахувати практичний досвід територіальних громад Одеської області із застосуванням освітнього, наукового потенціалу ОНУ для досягнення цілей, ПРН за ОНП. Під час зустрічі Гарант проф. Горняк О.В. позначила, що ОНП враховує регіональний ринок праці, формує висококваліфікованих фахівців з аналітичними навичками та фундаментальною підготовкою. При цьому, зазначено, що при формулюванні цілей було враховано досвід академічної спільноти та регіональних органів влади: Одеська регіональна торгово-промислова палата, Головне управління статистики в Одеській області, Міністерства енергетики України, Миколаївського національного аграрного університету, НТУ «Дніпровська політехніка. Зокрема, у появі нових ВК, збільшені годин на мовну підготовку аспірантів, інтернаціоналізації освітнього процесу за ОНП. Під час зустрічі із роботодавцями та стейкхолдерами факт обговорення ОНП, врахування пропозиції та внесення змін були підтверджені стейкхолдерами. Це свідчить про досягнення цілей ОНП щодо підготовки висококваліфікованих фахівців, які здатні проводити наукові дослідження, апробувати їх результати, вирішувати комплексні проблеми економічного розвитку Під час відкритої зустрічі долучились представники академічної спільноти (доц. Доброва Т.Г., Південноукр. національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського та проф. Тюхтенко Н.А., Херсонський державний університет), випускники ОНП (к.е.н. Мумладзе А.О., доц. Пічугіна Ю.В., Прокофьев О.), які позначили переваги ОНП, врахування тенденцій умов ринку праці та регіонального контексту. ЕГ відмічає, що всебічний аналіз тенденцій розвитку ринку праці, врахування регіонального контексту та досвіду іноземних/вітчизняних ЗВО свідчить про досяжність цілей та ПРН за ОНП.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОНП була розроблена в 2016 році. До появи Стандарту формування ПРН, ЗК, СК, ОК враховували загальноуніверситетський підхід, досвід інших вітчизняних ЗВО (КНУ імені Тараса Шевченка, КНТЕУ), результати наукового підвищення кваліфікації за кордоном (Ніцца-Франція, Генуя-Італія, Бедфорд-Велика Британія). Цей факт підтверджено під час зустрічі із Гарантом ОНП проф. Горняк О.В. ОНП "Економіка" відповідає ПРН згідно Стандарту, але при цьому додаткових ПРН ОНП не передбачає. Під час зустрічей із фокус-групами ЕГ пересвідчилась, що ПРН за ОНП «Економіка» відповідають результатам навчання, зазначених в стандарті вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем спеціальності 051 «Економіка», затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України № 424 від 10.05.2022р. <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-zi-specialnosti-051-ekonomika-dlya-tretogo-osvitno-naukovogo-rivnya-vishoyi-osviti> Також, ОНП «Економіка» відповідає вимогам, визначеним Національною рамкою кваліфікації для 8 рівня.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

1. Особливість ОНП має всеохоплюючий характер та передбачає: гармонійне поєднання освітньої, наукової, педагогічної складових; охоплення широкого кола сучасних наукових напрямів досліджень у сфері економіки з фокусом на процеси інституціоналізації соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки, історію, концепцію та сучасні досягнення інституціональної економіки; інтеграцію класичної університетської освіти, вивчення практичного досвіду, результатів наукових досліджень. 2. Відбувається активне залучення стейкхолдерів (роботодавці, представники академічної спільноти) до спільних заходів, он-лайн зустрічей (Zoom) та опитування з метою визначення потреб ринку праці.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

1. Відсутні додаткові/особливі ПРН, СК, що не дозволяє цілком та повністю відобразити унікальність та особливість ОНП. Рекомендація: при наступному перегляду ОНП розглянути доцільність включення додаткових (передбачених робочою групою) ПРН, СК які дозволять відобразити унікальність ОНП. Терміни: під час перегляду наступного проекту ОНП. 2. Недостатнє залучення до обговорення ОНП закордонних стейкхолдерів, що є важливим, враховуючи заявлену ЗВО перспективу запровадження англомовної програми (наприклад, для здобувачів з КНР). Рекомендація: запланувати з навчального року співпрацю із закордонними стейкхолдерами, за різними напрямками освітнього процесу та з метою вдосконалення ОНП, її цілей та програмними результатів навчання. Терміни: до початку 2023-2024 н.р.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП має повну відповідність підкритеріям 1.1-1.4: сформульовані цілі відповідають місії та стратегічній мети ОНУ та узгоджуються з внутрішнім документом; робота із роботодавцями щодо обговорення кон'юнктури ринку та умов конкурентоспроможності випусників ОП проводиться на спільних зустрічах он лайн, до обговорення ОНП активно долучаються здобувачі, тому, цілі ОНП та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін (стейкхолдерів), зокрема потенційних роботодавців та академічної спільноти; цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці шляхом проведення опитування та зустрічей із стейкхолдерами, на яких обговорюються питання актуальних тенденцій ринку праці; ОНП «Економіка» дозволяє досягти результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем спеціальності 051 «Економіка». Разом з тим, ЕГ вважає за доцільне рекомендувати посилити унікальність ОНП шляхом конкретизації особливих за змістом СК та ПРН та використати наявний потенціал долучення закордонних стейкхолдерів, враховуючи тісні зв'язки з випусниками минулих років, які працюють за кордоном, та активну міжнародну діяльність університету. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявний чіткий підхід, орієнтований на вдосконалення), ОНП та освітня діяльність за цією програмою в контексті Критерію 1 відповідає рівню В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

За час існування ОНП було розроблено і введено в дію три редакції ОНП: 2016 року, 2020 року і 2022 року. Обсяг ОНП 2016 та 2020 року становив 45 кредитів, що відповідає Закону України «Про вищу освіту» та Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах). При формуванні ОНП 2016 та 2020 року дотримані вимоги щодо вибіркової складової: 2016 рік - 12 кредитів ЄКТС (26,7% від загального обсягу 45 кредитів), 2020 - 15 кредитів ЄКТС (33,3% від загального обсягу 45 кредитів). ОНП 2022 року була збільшена за обсягом до 48 кредитів за рахунок введення нового обов'язкового ОК обсягом 3 кредити, вибіркова складова залишилась обсягом 15 кредитів (31,3%). Структура ОНП 2022 року наступна: загальнонаукові (філософські) компетентності - 4 кр. (ОК1 Філософія науки та професійна етика науковця); мовні компетентності - 6 кр. (ОК3 Академічне письмо іноземною мовою); універсальні навички дослідника - 19 кр. (ОК2 Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність, ОК4 Інформаційні технології у науковій діяльності, ОК6 Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень в економіці, ОК8 Педагогічна (асистентська) практика); глибинні знання зі спеціальності - 7 кр. (ОК5 Історія, концепції та сучасні досягнення економічної науки, ОК7 Інституціоналізація соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки). Серед обов'язкових ОК переважають ті, що забезпечують мовні компетентності, універсальні навички дослідника та загальнонаукові компетентності. Крім того особливістю ОНП є те, що набуття компетентностей в сфері організації та проведення навчальних занять формуються додатково за рахунок вибіркової складової: передбачено вибір однієї ОК з блоку чотирьох вибірових ОК (Педагогіка вищої школи, Освітні вимірювання, Інноваційні технології викладання у вищій школі, Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності). Глибинні знання зі спеціальності додатково забезпечують вибірові ОК, на які відведено обсяг в 12 кредитів. В ОНП зазначені мови викладання: українська, англійська. Формально англійська мова реалізована шляхом включення ОК3 Академічне письмо іноземною мовою та однієї вибіркової дисципліни "Statistics and Business Analytics". На зустрічі гарант зазначила про перспективи запровадження ОНП з двома мовами викладання (українська/англійська), яка орієнтована на іноземних здобувачів, зокрема з КНР.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Ознайомлення з ОНП та змістом ОК дозволяє зробити висновок, що ОНП має чітку структуру, а між ОК є логічний взаємозв'язок. ОК3 Академічне письмо іноземною мовою вивчається протягом двох років. Протягом першого року навчання передбачено вивчення також двох ОК загальної підготовки (ОК1 Філософія науки та професійна етика науковця, ОК4 Інформаційні технології у науковій діяльності) та двох ОК зі спеціальності (ОК5 Історія, концепції та сучасні досягнення економічної науки, ОК7 Інституціоналізація соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки). Протягом другого року аспіранти вивчають ОК, присвячені питанням усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, управління науковими проектами, реєстрації прав інтелектуальної власності (ОК2 Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність, ОК6 Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень в економіці). Педагогічна практика передбачена на третьому році навчання. ОК3 Академічне письмо іноземною мовою включає три модулі. На першому році навчання здобувачі опановують Змістовий модуль 1 Участь у міжнародних наукових конференціях та Змістовий модуль 2 Презентація власного наукового дослідження (або частини дослідження) аспіранта в форматі Power Point, який включає не лише технічні питання розробки презентацій, а і питання Q&A session, аргументації, отримання та надання відгуків. Протягом другого року здобувачі опановують змістовий модуль 3 Опис наукового дослідження. Враховуючи, що ОК6 Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень в економіці передбачена до вивчення в другому році, на думку ЕГ, простежується певна нелогічність, оскільки питання презентації наукових досліджень аспіранти спочатку розглядають на англійській мові, а потім на українській. Також ЕГ відмічає, що в ОНП 2022 року в структурно-логічній схемі (стор.12) допущена неточність, оскільки ОК7 Інституціоналізація соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки включена до другого року навчання, хоча на попередній сторінці та в навчальному плані ця ОК передбачена для вивчення на першому році навчання. Матриці відповідності ПРН, ЗК, СК компонентами освітньої програми побудовані логічно та повно відображають взаємозв'язки.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП повністю відповідає предметній області, оскільки включає обов'язкові освітні компоненти, що передбачають здобуття глибинних знань зі спеціальності, зокрема засвоєння основних концепцій соціально-економічного розвитку, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань з мікро-, макро- і міжнародної економіки, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку (ОК5 Історія, концепції та сучасні досягнення економічної науки, ОК7 Інституціоналізація соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки). ОНП включає також достатньо широкий перелік вибірових компонентів, які дозволяють отримати спеціальні знання у сфері кон'юнктурної динаміки та фінансїалізації економічного розвитку, інформаційно-аналітичного забезпечення, економічних стратегій, поведінкової та експериментальної економіки, цифрової трансформації соціально-економічних систем. Вказані обов'язкові та вибірові освітні компоненти мають

тісний зв'язок зі спеціальністю та предметною областю, охоплюють як теоретичний, так і практичний зміст предметної області.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Порядок та умови обрання вибіркового навчального дисциплін регламентується університетським Положенням про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в ОНУ <https://is.gd/volM9n> та внутрішнім документом, затвердженим Рішенням вченої ради економіко-правового факультету ОНУ <https://is.gd/kJHcCG>. Положеннями передбачені різноманітні шляхи: вибір спеціалізованого блоку, кількох дисциплін з блоку, однієї дисципліни з переліку, з обов'язкової та вибіркової частини іншої ОП того ж або іншого освітнього рівня, вибір в іншому ЗВО при реалізації права на академічну мобільність або при навчанні за програмами подвійного диплому. В даних положеннях передбачено, що вибір для аспірантів здійснюється протягом двох місяців після зарахування; при цьому якщо аспірант був відсутній з поважних причин (підтверджено документально), то дозволено здійснити вибір протягом першого тижня після того, як він з'явився на навчання. ОНП та НП на 2022 рік передбачено ВК обсягом 3 кредити в першому семестрі. Згідно з Додатком 8 до Правил прийому до ОНУ <https://is.gd/JpBGOF> терміни зарахування - не пізніше 15.09 (державне місце) та 16.09 (контракт), тобто теоретично здобувачі мають право зробити свій вибір 14.11, коли вже пройшло півтора місяця навчання (теоретичне навчання для першого курсу згідно з НП розпочинається 5.10 та завершується в кінці грудня). Отже, є неузгодженість між навчальним процесом та процедурою вибору. На зустрічі гарант зазначила, що про таку неузгодженість у внутрішньому положенні вони розуміють, звертались з цим питанням до керівництва і налаштовують своїх аспірантів щодо вибору на початку першого семестру, що дозволяє їм повноцінно долучитися до вивчення вибіркового дисциплін, яке за графіком навчання (надано на запит ЕГ) розпочалося 17 жовтня. Здобувачі підтвердили розуміння такої ситуації. В нормах положень, що визначають умови відмови в реалізації конкретного вибору, оперують поняттями "максимальна чисельність студентів у групі, встановлена в Університеті" та "встановлений в Університеті мінімум", але в самих положеннях конкретні цифри відсутні. На зустрічі завідувач відділом аспірантури та докторантури зазначила, що такі обмеження для аспірантів відсутні і дисципліна викладається, якщо її обрав один аспірант. Вибіркові дисципліни розміщені на сайті економіко-правового факультету <https://is.gd/ANOBA7>, їх силабуси та РНП розміщені загальним списком <https://is.gd/hA7IH4>. Оскільки в ОНП передбачено вибір з трьох блоків, відповідно доцільно презентувати вибіркові дисципліни, розподілені за блоками. В ОНУ передбачені і інші механізми формування індивідуальної освітньої траєкторії: можливість вибору тематики наукового дослідження, отримання наукового консультування від інших НПП, виконання дослідження за індивідуальним планом, формування програми педагогічної практики, можливість зарахування досвіду педагогічної роботи; участь в науково-дослідних роботах, міжнародних проєктах й грантах.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОНП включає педагогічну (асистентську) практику обсягом 6 кредитів, яка передбачена на третьому році навчання. Порядок її проходження регламентований Положенням про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти в ОНУ https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozennya-praktika/polozennya_praktika2022.pdf. Положенням передбачено: проведення асистентської практики в ОНУ; можливість скорочення або перезарахування практики за умови, що аспірант має педагогічний стаж або які поєднують навчання з науково-педагогічною діяльністю та за умови надання довідки та позитивної характеристики; передбачення широкого кола керівників та консультантів: загальне керівництво - завідувач кафедри, за якою закріплений аспірант; узгодження організаційних питань та підготовка наказу - керівник практики від факультету, безпосереднє керівництво - науковий керівник/керівник практики від кафедри, науково-педагогічне і методичне консультування - консультант від кафедри педагогіки, що забезпечує врахування тенденцій розвитку як педагогічної науки та професійної діяльності, так і тенденцій розвитку економічної науки. Зміст практики включає: ознайомлення з основою документацією, відвідування занять НПП, підготовку методичних та дидактичних матеріалів, проведення занять, участь в засіданнях кафедри та наукових семінарах, організація виховного або наукового заходу. Звітна документація включає: індивідуальний план проходження практики; відгук-характеристика керівника практики від кафедри; портфоліо з матеріалами щодо виконання всіх завдань практики (у паперовому вигляді). Серед питань, передбачених в опитуванні аспірантів <https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1YPJEeFXLkCQNwaNrP9vMcvtdXnwYDpRL> (січень 2022 року, надіслано 8 аспірантам, відповіді надали 7 аспірантів) є окремий розділ 7. Практична спрямованість, в якому передбачено два питання: 1. Освітня програма формує достатньо мірою практичні навички та знання, необхідні для подальшої професійної діяльності, а цілі освітньої програми сприяють професійному зростанню; 2. Практична підготовка аспірантів відповідає спеціальності та сприяє набуттю необхідних професійних знань та вмінь. На обидва питання 6 здобувачів відповіли "так", 1 здобувач - "частково". ЕГ рекомендує для подальших опитувань зробити питання більш цільовими з метою отримання думки аспірантів щодо організації педагогічної(асистентської) практики та підготовки їх до практичної роботи в науковій сфері.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Найвний достатній перелік заходів щодо формування соціальних навичок: зміст ОНП та ОК, застосовані форми і методи навчання, долучення аспірантів до активної науково-дослідної роботи, організація педагогічної практики, активна участь в наукових заходах. ОНП включає достатню кількість ОК, зміст яких сприяє набуттю соціальних навичок, а саме: ОК1 Філософія науки та професійна етика науковця, ОК6 Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень в економіці, ОК3 Академічне письмо іноземною мовою. ЕГ відмічає, що при обранні форми і методи навчання і по інших ОК цілеспрямовано обираються ті, які сприяють формуванню таких соціальних навичок, як: навички комунікації, креативність, лідерство, здатність логічно і критично мислити (зокрема це такі методи навчання, як рольові ігри, ділові ігри, мозковий штурм, дискусії, метод проєктів). Зокрема ЕГ відмічає завдання з підготовки проєктного плану проведення дисертаційного дослідження (з обґрунтуванням ризиків, ресурсів тощо) з використанням спеціалізованих програм в сфері Project Management, яке виконується в рамках ОК2. Таке завдання оптимально поєднує в собі розвиток навичок софтскілів та набуття компетентностей в сфері проєктної діяльності. Також при проходженні педагогічної (асистентської) практики аспіранти зобов'язані організувати та провести захід виховного, позааудиторного, профорієнтаційного спрямування, засідання наукового гуртка, проблемної групи, що також сприяє формуванню комунікативних та інших соціальних навичок.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній. Зміст ОНП побудований таким чином, що забезпечує достатність теоретичної та практичної підготовки аспірантів для здобуття компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності на посадах викладачів ЗВО з урахуванням вимог Професійного стандарту на групу професій "Викладачі закладів вищої освіти"

https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20ohrupu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf, а саме: загальні компетентності (ЗК.01-ЗК.12, п.4 Професійного стандарту), трудові функції та професійні компетентності (А-Ж, п. 5, 6 Професійного стандарту). Зміст ОНП та організація освітнього процесу в повній мірі забезпечує підготовку докторів філософії, здатних виконувати обов'язки, передбачені для наукових працівників Законом України "Про наукову та науково-технічну діяльність" (п.4, ст.6, розділ II) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf передбачено, що здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії навчаються лише заочно (денною та вечірньою) формою навчання, заочна форма навчання не передбачена. Аудиторне навантаження по усім обов'язковим та вибіркоким освітнім компонентам становить 25% від загального обсягу годин, відведеного на ОК. Протягом першого та другого року навчання передбачено вивчення по 8 дисциплін. Фактичне навантаження є реалістичним та адекватним з акцентом на переважання самостійної роботи. ОНУ в січні 2022 року проведено опитування 8 здобувачів (7 надало відповіді) https://drive.google.com/file/d/1_boX5piflV1tLUN_sUhYVXKp4vJMDQIM/view?usp=sharing; серед питань є наступне: Обсяг самостійної роботи аспірантів є оптимальним пропорційно до аудиторних занять? На дане питання 5 здобувачів (71.4%) відповіли "Так", по одному здобувачу відповіли "Частково" та "Важко відповісти".

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів за дуальною формою освіти за даною ОНП не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

1. Набуття соціальних навичок забезпечується в ЗВО не лише традиційними методами, а і більш інноваційними методами: зокрема, включення необхідності проведення позанавчального виховного заходу в зміст педагогічної (асистентської) практики, застосування завдань з проєкт-менеджменту в сфері підготовки власної дисертації, що оптимально поєднує софтскілів і професійні навички. 2. Педагогічні компетентності та відповідні програмні результати навчання забезпечуються окремими блоком вибіркоких ОК, який включає чотири дисципліни різного

спрямування, що забезпечує однозначне набуття компетентностей в сфері педагогічної діяльності, але з іншого боку - формує індивідуальну освітню траєкторію аспіранта в сфері отримання знань щодо різних аспектів сучасної вищої освіти відповідно до індивідуальних інтересів та майбутнього місця роботи.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

1. Послідовність викладення дисциплін ОКЗ Академічне письмо іноземною мовою та ОК6 Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень в економіці є недостатньою логічною з точки зору того, що питання презентації наукових досліджень аспіранти спочатку розглядають на англійській мові (перший рік навчання, змістові модулі 1 та 2 ОКЗ), а потім на українській (другий рік навчання ОК6). Рекомендації: при наступному перегляді ОНП в частині структурно-логічної схеми розглянути доцільність узгодження вивчення ОКЗ та ОК6, враховуючи їх наповнення. Терміни: під час наступного перегляду ОНП. 2. Процедура вибору вибіркового дисциплін (часовий період їх вибору) не узгоджена повною мірою з графіком навчання та семестрами їх вивчення, що створює ризик обмеження варіантів вибору для аспірантів. Рекомендації: передбачити вивчення вибіркового дисциплін, починаючи з другого семестру, при збереженні процедури вибору протягом двох місяців після зарахування, або зменшити період вибору до початку вивчення вибіркового дисциплін в першому семестрі. Терміни: до початку 2023-2024 н.р. 3. В опитуванні аспірантів наявні питання, які стосуються в цілому практичної підготовки та практичних навичок, відсутні цільові питання, які б стосувалися педагогічної (асистентської) практики, умов її проходження. Рекомендації: включити до змісту опитування цільові питання з метою отримання думки аспірантів щодо організації педагогічної (асистентської) практики та підготовки їх до практичної роботи в науковій сфері. Терміни: до початку 2023-2024 н.р.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОНП відповідає якісним характеристикам критерію 2: ОНП має цілісну структуру, освітні компоненти, включені до ОНП, складають в цілому логічно пов'язану систему та дозволяють досягти цілей та програмних результатів навчання; ОНП повною мірою забезпечує розкриття предметної області; існують механізми формування індивідуальної освітньої траєкторії, в тому числі процес вибору дисциплін; забезпечена практична підготовка; аудиторне навантаження є реалістичним. Разом з тим, наявні недоліки та слабкі сторони в частині визначення часового періоду вибору вибіркового дисциплін, послідовності вивчення двох освітніх компонент та змісту опитування в частині педагогічної (асистентської) практики. Але, на думку ЕГ, дані зауваження не впливають суттєво на якість освітнього процесу. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявний чіткий підхід, орієнтований на вдосконалення), ОНП та освітня діяльність за цією програмою в контексті Критерію 2 відповідає рівню В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти регулюються Правилами прийому до аспірантури Одеського національного університету ім. І. І. Мечнікова у 2023 році, (Додаток 10 до Правил прийому до Одеського національного університету імені І.І. Мечнікова у 2023 році) які оприлюднені на офіційному сайті ОНУ – «Абітурієнту» - «Вступна кампанія» - «Аспірантура» <http://vstup.onu.edu.ua/vstupna-kampaniia/aspirantura>. У розділі 4 п. 5 Правил прийому до аспірантури у переліку копій документів що додаються до заяви не зазначено Ксерокопія довідки про присвоєння ідентифікаційного номера, у той час, як в усіх інших джерелах цей документ включено до списку обов'язкових документів (<https://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/vstupnykam> Посилання на Відділ аспірантури та докторантури ОНУ - Вступникам, <http://vstup.onu.edu.ua/vstupna-kampaniia/aspirantura> Посилання на вкладку Абітурієнту - Вступна кампанія - Аспірантура). ЕГ рекомендує узгодити перелік обов'язкових до подачі документів у всіх джерелах в яких вказується дана інформація. Також інформація щодо документів, необхідних для вступу до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії зазначена сторінці «Відділу аспірантури та докторантури» – «Вступникам» <https://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/vstupnykam>, посилання на Правила прийому до аспірантури Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова у 2023 році на даній сторінці відсутні. ЕГ рекомендує на сторінці «Відділу аспірантури та докторантури» – «Вступникам» у розділі До аспірантури розмістити посилання на Правила прийому до аспірантури. Для вступу на аспірантуру 051 «Економіка» Правилами прийому передбачено складання

вступних іспитів: іспит зі спеціальності та іспит з іноземної мови. Конкурсний бал розраховується за наступною формулою, зазначеною у Правилах прийому: $[Конкурсний\ бал\ (КБ) = K1 \times П1 + K2 \times П2 + П3]$, де П1 - оцінка іспиту зі спеціальності, П2 - оцінка іспиту з іноземної мови (англійська, німецька, французька або іспанська), П3 – додаткові бали встановлюються: 10 балів - за наявність індивідуальної чи колективної монографії; 5 балів – за наявність статей (статті) у фахових наукометричних виданнях, 3 бали - за наявність статей (статті) в інших наукових виданнях, 3 бали - за призерство у II етапі студентських олімпіад та/або за призерство у II турі конкурсу студентських наукових робіт, 2 бали – за тези доповідей у матеріалах конференцій, 1 бал – за участь у наукових конференціях, 1 бал – за наявність рекомендації до вступу до аспірантури. K1, K2 - невід'ємні вагові коефіцієнти, встановлюються ОНУ імені І.І. Мечникова і дорівнюють $K1=0,5, K2=0,25$] Додаткові бали нараховуються лише у випадку коли наведені вище критерії відповідають профілю обраної спеціальності. Максимальна кількість додаткових балів не може перевищувати 25.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Іспит зі спеціальності проводиться в усній формі або із використанням тестових технологій (відповідно до Програми вступного іспиту та Правил прийому), проте на зустрічі зі здобувачами та на зустрічі із Гарантом ОНП було зазначено, що іспит зі спеціальності проводиться в основному в усній формі, що пояснюється Гарантом як можливість більш цілісно оцінити знання вступників та їх здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Програма вступного іспиту, оприлюднена на сайті ОНУ 2022 року ([phttps://is.gd/w2RgCX](https://is.gd/w2RgCX)), включає перелік орієнтовних питань, розроблених відповідно до компетентностей та результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка для другого (магістерського) рівня вищої освіти з урахуванням вимог до знань та вмінь, які необхідні для опанування відповідної освітньо-наукової програми на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, критерії оцінювання, структуру оцінки, порядок оцінювання підготовленості вступників та перелік рекомендованої літератури. Мінімальний бал, із яким вступник допускається у участі в конкурсі визначається Програмою вступного іспиту зі спеціальності та складає 60 балів. Іспит з іноземної мови проводиться з використанням тестових технологій, Програма вступного іспиту оприлюднена на сайті ОНУ 2021 року (<https://is.gd/EPX5Yu>). Екзаменаційний білет містить 50 тестових запитань із яких 10 запитань на розуміння оригінального тексту з фаху та 40 лексико-граматичних завдань. Відповідно до Правил прийому п.4. Р.5. у випадку якщо вступник підтверджує своє знання іноземної мови [дійсним сертифікатом тестів в TOEFL або International English Language Testing System або сертифікатом Cambridge English Language Assessment (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня); німецької мови - дійсним сертифікатом TestDaF (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня); французької мови - дійсним сертифікатом тесту DELF або DALF (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня)] то він звільняється від іспиту з іноземної мови, а при формуванні конкурсного рейтингу його бал з іспиту з іноземної мови прирівнюється до найвищого. Мінімальний бал із яким вступник допускається до участі у конкурсі не визначений Програмою вступного іспиту з іноземної мови. ЕГ рекомендує визначити у Програмі вступного іспиту з іноземної мови, структуру оцінки, порядок оцінювання підготовленості вступників із зазначенням мінімального балу із яким вступник допускається до участі у конкурсі.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності регулюється Положенням про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності в ОНУ ім. І.І. Мечникова (<https://is.gd/7Hgify>) Відповідно до даного положення визнання результатів навчання учасників академічної мобільності здійснюється на основі заяви учасника, договору про навчання та академічної довідки про результати навчання в партнерському ЗВО. Визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти третього рівня покладається на декана факультету та затверджується на Вченій Раді факультету. Визнання результатів навчання учасників академічної мобільності має бути здійснено відповідним факультетом у десятиденний термін від дня подачі заяви учасником академічної мобільності, яку він подає після завершення програми академічної мобільності по поверненню до ОНУ. Пунктом 2.2, вищезазначеного положення також визначається умова, що усі отримані кредити під час академічної мобільності, що були погоджені Договором про навчання та підтверджені у свою чергу академічною довідкою, мають бути обов'язково визнані без затримки та додаткового оцінювання учасника академічної мобільності. ЕГ відмічає, що в ОНУ створено передумови щодо можливості участі здобувачів, зокрема на ОНП 051 «Економіка», у програмах академічної мобільності як у закордонних, так і у вітчизняних ЗВО, а саме: наявність відповідних договорів про співробітництво (<https://is.gd/RU1Yas>), систематичне інформування здобувачів через різні інформаційні канали (сайт ОНУ (<https://onu.edu.ua/uk/podii>, <https://is.gd/5boTfV>), сторінки у Facebook: економіко-правового факультету (<https://is.gd/iwuYRn>), Ради молодих вчених (<https://is.gd/GI9IfT>), Telegram канал Ради молодих вчених (https://t.me/molodivcheni_onu) та ін., також проведення онлайн та офлайн інформативних зустрічей щодо роботи відповідних програм академічної мобільності). Зокрема аспірант другого року навчання Кусик Л. С. виграв грант та наразі проходить стажування в Херпінському політехнічному університеті КНР на кафедрі економіки та публік менеджменту, що було підтверджено під час онлайн-зустрічі із здобувачами даної ОНП та зустрічі з керівництвом ОНУ Проте на ОНП 051 «Економіка» прикладів визнання результатів навчання отриманих під час академічної

мобільності поки не було. Також ЕГ відмічає, що наукові керівники проводять опитування серед аспірантів щодо їхньої зацікавленості у академічній мобільності та аналізують причини що стримують цей процес на даній ОНП. Серед виявлених причин Гарантом названі наступні: сімейні обставини та недосконале знання іноземної мови для вільного опанування навчального матеріалу, було наголошено на тому що аспіранти, зокрема 1-го року навчання наразі активно вивчають мову на додаткових курсах з іноземної мови, щоб прийняти у майбутньому участь у програмах академічної мобільності.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (<https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/documents/polozennya/poloz-neformal-osvita.pdf>), яка передбачає звернення здобувача із заявою до декана факультету на якому він навчається, не пізніше ніж за 30 днів до завершення відповідного семестру, із проханням про визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті, обов'язково до заяви здобувач надає підтвердуючі документи щодо змісту та результатів навчання (сертифікати, свідоцтва, освітні програми, тощо). Розпорядженням декана створюється предметна комісія, склад комісії визначається даним положенням, що розглядає надані здобувачем документи, проводить співбесіду із здобувачем та приймає рішення щодо визнання результатів навчання або проведення атестації. Визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті поширюється на обов'язкові та вибіркові компоненти і не має перевищувати 10% від загального обсягу кредитів на освітній програмі. Перезарахуванню результатів навчання отриманих у неформальній освіті можуть підлягати результати, що за тематикою, обсягом та змістом відповідають як окремій дисципліні, так і її окремій темі, відповідно до робочого плану дисципліни. Практики застосування вище наведеної процедури визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті на ОНП 051 «Економіка» не було, проте ЕГ було підтверджено під час акредитаційної експертизи, що здобувачі ознайомлені із можливістю визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті і знають процедуру. В якості неформальної освіти здобувачі можуть скористатися сертифікованими програмами, які пропонує ОНУ. Також ЕГ було підтверджено на зустрічах із здобувачами та науково-педагогічними працівниками, що деякі НПП, зокрема Горняк О. В., Ломачинська І. А. та Чайковська М. П. рекомендують здобувачам відповідні курси на зовнішніх платформах по своїй дисциплінам. Разом з тим, на зустрічі керівник Центру забезпечення якості освіти зазначила про виважений підхід до пропонування варіантів неформальної освіти: їх рекомендують в такий спосіб, аби уникнути конфлікту інтересів, з метою забезпечення розвитку саме soft skills і додаткових компетентностей. Також під час акредитаційної експертизи ЕГ пересвідчилась у тому, що аспіранти долучені до неформальної освіти в якості опанування додаткових компетентностей в рамках окремих дисциплін, проте не вважають за потрібне перезараховувати результати навчання отримані в результаті неформальної освіти, оскільки віддають перевагу систематичному відвідуванню аудиторних занять.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

1. Обґрунтований механізм формування додаткових балів під час вступу у загальному конкурсному балі, який забезпечує врахування попередніх наукових здобутків та важливість оцінювання результатів вступних іспитів: з одного боку, при вступі на навчання за ОНП 051 «Економіка» є можливість отримання додаткових балів за попередні наукові здобутки вступників, якщо такі відповідають профілю обраної спеціальності, але з іншого боку, кількість додаткових балів є обмеженою, що у загальному конкурсному балі не зменшує важливість обов'язкових вступних іспитів. 2. Створені умови щодо можливості академічної мобільності як у закордонних так і вітчизняних ЗВО, відбувається своєчасне інформування аспірантів про такі можливості по різних інформаційних каналах, і хоча за даною ОНП практика академічної мобільності у аспірантів є не дуже поширеною, проте важливим є те, що Гарантом ОНП аналізуються причини такої ситуації, що дозволяє більш ефективно реагувати на ці причини для їх усунення, де це можливо. 3. Виважений підхід до пропонування варіантів неформальної освіти: їх рекомендують у такий спосіб, щоб тематика відповідних рекомендованих курсів не співпадала повністю із тематикою аудиторних занять, а натомість забезпечувала розвиток soft skills і додаткових компетентностей.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

1. Програмою вступного іспиту з іноземної мови не визначений мінімальний бал із яким вступник допускається до участі у конкурсі. Рекомендація: визначити у Програмі вступного іспиту з іноземної мови критерії оцінювання, структуру оцінок, порядок оцінювання підготовленості вступників із зазначенням мінімального балу із яким вступник допускається до участі у конкурсі. Термін: до початку прийому заяв та документів (14 серпня 2023 р.) 2. У розділі 4 п. 5 Правил прийому до аспірантури у переліку копій документів, що додаються до заяви не зазначено Ксерокопія довідки про присвоєння ідентифікаційного номера, у той час, як на інших сторінках сайту ОНУ, де

зазначений перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії, Ксерокопія довідки про присвоєння ідентифікаційного номера включено до списку обов'язкових документів. Рекомендація: узгодити перелік обов'язкових до подачі документів у всіх джерелах в яких вказується дана інформація. Термін: до початку прийому заяв та документів (14 серпня 2023 р.) 3. На сторінці Відділу аспірантури та докторантури, вкладка Вступникам зазначається лише інформація щодо документів, необхідних для вступу до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії, було б доцільно зазначити більш повну інформацію щодо процедур вступу на аспірантуру. Рекомендація: на сторінці «Відділу аспірантури та докторантури» – «Вступникам» у розділі «До аспірантури» розмістити посилання на Правила прийому до аспірантури Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова Термін: до 1 липня 2023 р.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОНП в цілому відповідає якісним характеристикам критерію 3. Правила прийому на навчання чіткими, зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та визначаються особливостями даної ОНП. Правила прийому є доступними для широкого загалу на офіційному сайті ОНУ. Вступники мають можливість отримати додаткові бали за свої попередні наукові здобутки, якщо вони відповідають профілю їх спеціальності. Процедури визнання результатів навчання здобутих під час академічної мобільності та у неформальній освіті чітко визначені та оприлюднені на офіційному сайті ОНУ. Створені передумови щодо розширення кола учасників академічної мобільності на ОНП. Забезпечується виважений підхід до пропонування варіантів неформальної освіти. Разом з тим, ЕГ зауважує, що існують слабкі сторони в частині відсутності регламентування мінімальних балів в програмі вступного іспиту з іноземної мови, наявності незначних розбіжностей в переліку документів, зазначених в правилах прийому та розміщених на сайті ОНУ. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявний чіткий підхід, орієнтований на вдосконалення), експертна група вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності ОНП критерію 3 при наявності слабких сторін та недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання регламентуються внутр. документами ОНУ ім. І.І. Мечнікова, знаходяться на сайті: - Положення про організацію освітн. процесу в ОНУ (оновлення 2022) <https://is.gd/AYVsIZ> - Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ <https://is.gd/rW3LFn> Форми і методи позначені в ОК. Зокрема, в ОК "Філософія науки та етика науковця" позначено, що методами навчання є лекції, семінари, пояснення, дискусії, бесіди, наочні методи, самот. робота; ОК "Наукова проектна діяль-ть та інтелектуальна власність" та ОК "Методи, аналіз та презентація результатів наук. досліджень"-лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; метод проектів, кейс метод, мозковий штурм (словесні методи), мультимед. презентація, демонстрація (наочні методи); розв'язання практ-х задач (в т.ч. розрах-х), виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій (практичні методи). НПП самостійно обирає методи навчання, враховуючи специфіку та зміст ОК. При оновленні ОК НПП враховує результати власних стажувань, наук. доробок. Це відображає реалізацію НПП принципу академ. свободи. Підтвердженням є зустрічі із Гарантом, НПП, наук. керівн. За карантинних умов та умов воєнного часу використовуються за потреби платформи Zoom, Google Classroom. Під час зустрічей з фокус-групами було підтверджено, що перегляд ОК відбувається щорічно, затверджується на засід. кафедри. Аспіранти та НПП позначили, що вони долучаються до обговорення ОНП через опитування та на засід. каф. На запит ЕГ було надано результати опитування аспірантів щодо якості викладання навч. дисц. за 1 півр.2022-2023 та 2021-2022. Результати опитування відображають задоволеність аспірантів якістю освітнього процесу. Результати опитувань від січня 2022 року оприлюднені на сайті ЕПФ <https://is.gd/y1xZCG> ЕГ пересвідчилась, що зазначені форми та методи навчання дозволяють досягати ПРН визначених Стандартом Студентоцентр. підхід реалізується через обрання форми навчання (денна, вечірня), участі у формуванні індивід. освітн. траєкторії та обговоренні ОНП. На підтвердження і на запит ЕГ було надано індивід. плани, які відображають формування індивід. освітн. траєкторії: Котелевська Я.В.(вечірня,1 рік навч.); Кесарь Я.П. (вечірня, 2 рік навч.); Ракитська А.О. (денна, 3 рік навч.) Принцип академ. свободи реалізується всіма учасниками освітн. процесу, регулюється внутр. докум. ОНУ ім.І.І.Мечнікова: - Статут ОНУ ім. І.І. Мечнікова (нова редакція) <https://is.gd/nFYVR9> - Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ <https://is.gd/rW3LFn> Під час зустрічі з аспірантами, представ. РМУ та студент. самовряд. ЕГ пересвідчилась в реалізації принципу академ. свободи: отримання метод. і змістовного наук. консульт., надання безпечних умов для

проведення наук. досліджень, забезпечення належно обладнаного місця для наук. роботи; доступ до всіх видів і джерел наук. інформації; вибір навч. дисциплін

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація щодо організації та змісту освітнього процесу висвітлена на сайті ЕПФ ОНУ імені І.І. Мечникова <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/dystsyplyny> У вкладці "освітній процес" здобувач може ознайомитись із графіком навчального процесу, розкладом навчального процесу, графіком консультацій НПП, РП та силабусами за обов'язковими та вибірковими ОК у 2022-2023 навч. році. В сучасних умовах це є зручним засобом інформування. Цілі, зміст, очікувані ПРН, порядок та критерії оцінювання здобувачі дізнаються в межах РНП ОК, програм практики, методичних вказівок і рекомендацій. Інформування про політику дисципліни відбувається на першому занятті, через засоби комунікації соціальних мереж (телеграм, вайбер). Під час зустрічі із НПП проф. Бігунова Н.О. зазначила, що за своєю дисципліною має телеграм канал із здобувачами, де відбувається комунікація щодо освітнього процесу за дисципліною. Також, інформацію щодо вільного доступу до інформації про навчальний процес та комунікацію із НПП відмітили аспіранти на відповідній зустрічі.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Методи навчання, які засновані на дослідженнях, імплементовані в освітній процес через наукові дослідження аспірантів та наукових керівників. Теми досліджень дотичні до напрямків дослідження наукового керівника. На підтвердження і на запит ЕГ було надано інформацію щодо дотичності наукових досліджень аспірантів та наукових керівників (відповідь ОНУ до запиту 4). Також, наукові досягнення аспірантів відображаються: - в НДДКР ЕПФ та кафедри. На запит ЕГ (відповідь ОНУ до запиту 6) було надано план НДДКР на 2023-2027 роки, анатований звіт НДДКР за 2018-2022 роки та 2022 рік, інформацію щодо участі кожного аспіранта у НДДКР. Інформація про наукову діяльність за НДДКР оприлюднена на сайті ЕПФ <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/naukovadiialnist>; - за умов участі у конференціях різних рівнів <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/kafedry-ta-inshistrukturni-pidrozdily/theor-ecomon/sc-work> - статтях, зокрема, у власних виданнях: науковий журнал «Вісник Одеського національного університету. Економіка» (категорія Б) <http://www.visnyk-onu.od.ua/index.php/uk/> та збірник наукових праць «Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління» (категорія Б) <http://rinek.onu.edu.ua/> Участь аспірантів третього освітньо-наукового рівня освіти безкоштовна. Факт підтвердження безкоштовної можливості публікацій ЕГ отримала під час зустрічі із науковими керівниками; - приймають участь у засіданнях наукового гуртка кафедри «Економіка та бізнес-аналітика» https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/epf/ekonom_pidpr/naukova_diyalnist/gurtok_ekonom_analit.jpeg Інформація щодо наукової роботи НПП, здобувачів та аспірантів кафедри економіки та підприємництва оприлюднена на сайті <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/kafedry-ta-inshistrukturni-pidrozdily/theor-ecomon/sc-work> Організація практики здобувачів відбувається відповідно до Положення про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти в ОНУ ім. І.І.Мечникова (оновлена редакція) https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozennya-praktika/polozennya_praktika2022.pdf.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Система перегляду та оцінювання змісту ОК регулюється внутрішніми документами ОНУ: - Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ (оновлення 2022) <https://is.gd/AYVsIZ> - Положення про освітні програми в ОНУ імені І.І. Мечникова (редакція 2022) https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozosvit-prog_2022.pdf Оновлені РП розглядаються на засіданні кафедри, навчально-методичній комісії ЕПФ. Під час відкритої зустрічі Левенець А.В., голова НМК ЕПФ ОНУ ім. І.І. Мечникова наголосила на важливості процесу оновлення ОК в ОНУ ім. І.І. Мечникова, та позначила високий рівень методичного забезпечення за ОНП. Інформація щодо оновлених та затверджених РП та силабусів оприлюднена на сайті ЕПФ <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/dystsyplyny> Під час зустрічі з НПП та науковими керівниками було позначено, що зміст ОК оновлюється з врахуванням отриманих наукових результатів та результатів стажувань у вітчизняних/закордонних ЗВО та наукових установах (доц. Крючкова Н.М. проходила стажування в Іспанії). На запит ЕГ було отримано звіт підвищення кваліфікації НПП за 2021-2022 роки. При оновленні дисциплін НПП враховують новітні наукові досягнення. Такі можливості надає вільний доступ до публікацій наукометричних баз Scopus/Web of Science, до повнотекстової бази даних ScienceDirect <https://onu.edu.ua/uk/science/sciencedirect> Факт вільного доступу було підтверджено під час зустрічі із НПП, при огляді матеріально-технічної бази заст. бібліотеки Суровцевою С.В. Результати власних наукових досліджень знайшли відображення в додатковій літературі дисциплін. При цьому, ЕГ зазначає, що ОК "Академічне письмо іноземною мовою" не відображає власних наукових доробок НПП. ЕГ зазначає, що виявлено поодинокі випадки зазначення пререквізитів з попередніх редакцій ОНП. Зокрема, в ОК "Педагогічна практика" зазначається, що педагогічна асистентська практика проводиться після вивчення курсів "Педагогіка вищої школи" та "Філософія науки та етика науковця", а в розділі організація

проведення практики позначається, що практика проводиться після вивчення курсів «Педагогіка вищої школи» та «Професійна етика викладача та науковця».

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Міжнародна академічна мобільність реалізується за двосторонніми договорами про співпрацю між ОНУ ім. І.І.Мечникова та закордонними ЗВО. Договори про співпрацю з вітчизняними ЗВО оприлюднені на сайті <https://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents> Договори із міжнародними партнерами були надані на запит ЕГ (відповідь до пп.12). ОНУ ім.І.І.Мечникова є учасником програм Erasmus+, Jean Monnet Module. Це дозволяє мати велике коло університетів-партнерів <http://erasmus.onu.edu.ua/uk/universytety-partnery>: КНР, Італія, Німеччина, Греція, Латвія, Іспанія, Туреччина, Вірменія, Румунія. НПП та аспіранти долучаються до міжнародних конференцій, закордонних стажувань (проф. О. Горняк, доц. І. Ломачинська) та участі у міжнародних проєктах. Під час зустрічі із НПП та науковими керівниками проф. Горняк О.В., доц. Ломачинська І.А., доц. Крючкова Н.М. підтвердили пов'язані з умовами воєнного часу. При цьому, під час зустрічі з аспірантами вони зазначили, що обізнані про можливість міжнародної академічної мобільності, систематично надається інформація щодо участі в міжнародних програмах. За ОНП міжнародною академічною мобільністю скористався Кусик Л.С.(здобувач 2 року навчання, КНР, "Економіка та публік менеджмент"), який знаходиться в академічній відпустці. Здобувачі мають можливість ознайомитись із світовими здобутками за економічним напрямком завдяки можливостям наукової бібліотеки: вільний доступ до публікацій наукометричних баз Scopus/Web of Science, до повнотекстової бази даних ScienceDirect <https://onu.edu.ua/uk/science/sciencedirect> та репозитарію <http://lib.onu.edu.ua/elektronnaya-biblioteka/> Під час зустрічей з фокус-групами (НПП, аспіранти, заст. директора наукової бібліотеки) факт вільного користування зазначеними ресурсами було підтверджено. Міжнародна академічна мобільність та міжнародні академічні проєкти студентів та викладачів будують середовище віртуальної та доповненої реальності для тестування архітектури бізнесу та бізнес-моделей в Industry 4.0. Зазначені можливості надає віртуальна навчальна фабрика Industry 4.0, створена при підтримці програми "Erasmus+ 609939-EPP-1-2019-1-BE-EPPKA2-SVNE-JP". Посилення ролі ЗВО у сприянні трансформації промисловості в контексті парадигми Industry 4.0 в Грузії та Україні (HEIn4), яка фінансується при підтримці Європейської Комісії. Наявність віртуальної навчальної фабрики Industry 4.0 стимулює і підтримує навчальний процес. Пропонуються курси "Управління бізнесом в Industry 4.0" (бакалавр) та "Моделі бізнесу та менеджменту в Industry 4.0"(магістратура), а також для стейкхолдерів (партнерів, представників роботодавців, бізнесу) "Інтеграція Industry 4.0 у виробничі та управлінські системи" та "Віртуальна бізнес-архітектура Industry 4.0" Знайти інформацію можна на сайті ОНУ у вкладці "Академічні наукові проєкти"<https://onu.edu.ua/uk/academic-projects/virtualna-navchalna-fabryka-industry-40>.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. Інтернаціоналізація НПП, участь у міжнародних заходах (публікації, стажування та участь у міжнародних проєктах). 2. Дотримання принципу академічної свободи та студентоцентрованого підходу. 3. Комунікація з аспірантами щодо організації освітнього процесу; форм та методів навчання; міжнародної академічної мобільності та інших питань відбувається через широке коло соціальних мереж (сайт ОНУ ім. І.І.Мечникова, Facebook, Instagram, телеграм) 4. Можливість для аспірантів безкоштовно публікувати результати наукових досліджень у власних виданнях: науковий журнал «Вісник Одеського національного університету. Економіка» (категорія Б) та збірник наукових праць «Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління» (категорія Б) 5. Популяризація, стимулювання, підтримка міжнародної академічної мобільності та поєднання з навчальним процесом відбувається завдяки наявній віртуальній навчальній фабриці Industry 4.0.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. РНП ОК "Академічне письмо іноземною мовою" не відображає власних наукових доробок НПП. Рекомендація: при наступному перегляді/оновленні РНП дисципліни врахувати/додати результати власних наукових досягнень, стажувань та публікацій. Терміни: до початку 2023-2024 н.р. 2. Виявлено поодинокі випадки зазначення пререквізитів в РНП з попередніх редакцій ОНП. Рекомендація: при наступному перегляді/оновленні РНП дисципліни врахувати ОК ОНП відповідного року затвердження. Терміни: до початку 2023-2024 н.р.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОНП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритерієм 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 та 4.5: форми та методи навчання і викладання регулюються та узгоджуються внутрішніми документами ОНУ ім. І.І. Мечнікова; система перегляду та оцінювання змісту ОК регулюється внутрішніми документами ОНУ; інформування щодо графіків та розкладу освітнього процесу, графіку консультацій, РНП ОК та силабусів відбувається на сайті економічного факультету; міжнародна академічна мобільність ОНУ ім. І.І. Мечнікова надає широке коло можливостей для аспірантів. Разом з тим, ЕГ відмічає наявність окремих слабких сторін в частині формування рекомендованої літератури та відображення звязків (пререквізитів) між окремими ОК в РНП. Але, на думку ЕГ, вказані слабкі сторони є несуттєвими, оскільки не впливають на якість освітнього процесу і не перешкоджають реалізації ОНП. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявний чіткий підхід, орієнтований на вдосконалення), ОП та освітня діяльність за цією програмою в контексті Критерію 4 відповідає рівню В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ ім. І.І. Мечнікова (<https://is.gd/AYVsIZ>) визначаються форми проведення контрольних заходів: вхідний, поточний, періодичний, підсумковий, атестація. Необхідність проведення вхідного контролю визначає викладач. На ОНП 051 «Економіка» робочими програмами ОК та ВК викладачами не передбачено. Основними формами поточного контролю згідно робочих програм є: усне опитування, тестування, письмові відповіді, реферативна доповідь, презентації, підготовка індивідуальних науково-дослідницьких робіт. Формою періодичного контролю є контрольна робота за змістовою частиною/модулем. Формами підсумкового контролю є залік та іспит, який для здобувачів вищої освіти третього рівня відбувається один раз на рік під час екзаменаційної сесії. Згідно вище зазначеного Положення підсумковий контроль у формі іспиту проводиться для всіх здобувачів не залежно від того яку кількість балів він отримав за поточний контроль. Відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ ім. І.І. Мечнікова (<https://is.gd/EozCrS>) форми і методи поточного, періодичного та підсумкового контролю результатів навчання та критерії їх оцінювання кожен викладач визначає самостійно, що зазначається у робочій програмі навчальної дисципліни. ОК з Академічне письмо іноземною мовою викладається на першому (залік) та другому (іспит) році навчання. Згідно РП та силабусу (<https://is.gd/apdfwg>) даної дисципліни на другому курсі вивчення ОК3 здобувачі під час поточного контролю максимально можуть отримати 90 балів, а максимальна кількість балів за іспит складає 10 балів. У випадку якщо здобувач не відповідає на жодне із питань іспиту, він все одно має можливість отримати відмінно, набравши необхідні 90 балів за поточний контроль, при цьому нівелиюється сама суть підсумкового контролю, що проводиться з метою виявлення та порівняння набутих упродовж вивчення навчальної дисципліни знань, умінь, навичок, відповідних компетентностей і програмних результатів навчання з тим, що передбачалося робочою програмою навчальної дисципліни. Із повагою до автономії закладу, ЕГ рекомендує знизити максимальну кількість балів за поточний контроль із ОК3 та у майбутньому розглянути можливість визначити максимальну кількість балів, що здобувач може отримати за поточний контроль на рівні Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ ім. І.І. Мечнікова. Інформацію щодо форм періодичного та підсумкового контролю викладач зобов'язаний донести до здобувачів на першому занятті, що було підтверджено ЕГ на зустрічі із здобувачами та НПП. Окрім цього, аспіранти також зазначили, що інформування щодо навчального процесу здійснюється викладачами за допомогою Google Classroom, груп у Viber, Telegram протягом всього курсу вивчення дисципліни. Робочі програми та силабуси навчальних дисциплін знаходяться у вільному доступі на сторінці ЕПФ (<https://is.gd/ANOBA7>).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Формою підсумкової атестації на ОНП 051 «Економіка» на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є публічний захист дисертації разовою спеціалізованою вченою радою що відповідає вимогам стандарту вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти затвердженого Наказом МОН №424 від 1 травня 2022 року. Підсумковій атестації передують щорічне проміжне звітування здобувача на засіданнях кафедри та вченій раді факультету за результатами виконання індивідуального плану. Документами, які підтверджують проміжне звітування аспіранта, є річний звіт, друкований варіант розділів дисертації, копії публікації, довідка про складання іспитів і заліків, витяг із протоколу засідання кафедри та вченої ради факультету та ін.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедури проведення контрольних заходів в ОНУ регулюються наступними положеннями: Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ ім. І.І. Мечникова (<https://is.gd/AYVsIZ>) Положенням про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ ім. І.І. Мечникова (<https://is.gd/EozCrS>) Положенням про проведення контрольних заходів з використанням технологій дистанційного навчання в ОНУ ім. І.І. Мечникова (<https://is.gd/zByRR6>) Усі вищезазначені документи є у постійному відкритому доступі на офіційному сайті ОНУ у вкладці «Офіційні документи», що забезпечує їх доступність для усіх здобувачів та викладачів. Контрольні заходи відбуваються відповідно до розкладу, який доводиться до відома здобувачів не пізніше як за 10 днів до початку сесії та розміщується на сторінці Відділу аспірантури та докторантури (<https://is.gd/SslbqU>), сторінці Економіко-правового факультету (<https://is.gd/ANOBA7>), у відповідних групах в месенджерах, розсилається всім викладачам та здобувачам на електронні пошти. Об'єктивність та неупередженість екзаменаторів загалом забезпечується чіткими та прозорими критеріями оцінювання результатів навчання які висвітлені у РП навчальних дисциплін, врахування результатів всіх видів контролю в загальній підсумковій оцінці, та наявною можливістю у здобувачів оскаржити результати контрольних заходів. Відповідно до аналітичного звіту за результатами анкетування здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Економіка» розробленого Центром забезпечення якості освіти у 2023 році (<https://is.gd/qEtLm5>) (далі-Аналітичний звіт 2023) 75% опитаних аспірантів зазначили, що під час навчання загальне ставлення викладачів до них було об'єктивним і неупередженим, а 25% частково з цим згодні. У випадку, якщо здобувач не погоджується із виставленою оцінкою або виникненням конфліктної ситуації під час процедури проведення підсумкового контролю, він має право звернутися із письмовою заявою до декана відповідного факультету. Процедура оскарження щодо проведення чи результатів контрольних заходів регулюється Положенням про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<https://is.gd/EozCrS>) Відповідно до Аналітичного звіту 2023 100% опитаних аспірантів зазначили, що вони поінформовані щодо порядку оскарження результатів заліків, іспитів. Випадків оскарження результатів контрольних заходів та виникнення конфліктних ситуацій на ОНП 051 «Економіка» не зареєстровано.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містяться у таких документах: Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>), Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf), Положенні про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/Polojenia_etichnu_comisiyu.pdf). Перевірка кваліфікаційних та наукових праць на наявність елементів плагіату здійснюється за допомогою програмного забезпечення Unicheck (компанія «Антиплагіат», Україна) (згідно Меморандуму від 04.04.2018 р.). Відповідальним за перевірку на наявність плагіату в ОНУ є сектор «Моніторингу плагіату» Наукової бібліотеки ОНУ. Для того щоб пройти перевірку кваліфікаційна чи наукова праця надсилається на визначену електронну скриньку або надаються до бібліотеки на флеш-носії. Додатково автор має подати супровідні документи, зокрема аспірант при перевірці дисертаційної роботи на плагіат додає також підписану заяву щодо самостійності виконання наукової роботи та заява щодо підтвердження поінформованості щодо функціонування системи перевірки. Усі шаблони документів наявні на сайті наукової бібліотеки (<http://lib.onu.edu.ua/proverka-na-plagiat/>). Тривалість перевірки складає 3 дні. Під час онлайн-зустрічі із здобувачами ЕГ підтвердила, що здобувачі ознайомлені з важливістю дотримання принципів академічної доброчесності, знають які саме їх напрацювання підлягають перевірці на наявність плагіату та ознайомлені із процедурою перевірки. Відповідні реакції ОНУ на порушення академічної доброчесності визначені п. 2.6 – 2.8 Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова та п.6.1 та 6.2. Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. На ОНП 051 «Економіка» фактів порушення академічної доброчесності не було. Відмітною ознакою ОНП є те, що популяризація академічної доброчесності здійснюється за рахунок трьох ОК: ОК Філософія науки та етика науковця - змістовий модуль 3 «Етика науковця»; ОК Інформаційні технології у науковій діяльності - Тема 7. Академічна доброчесність та перевірка на запозичення; ОК 6 Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень в економіці – Індивідуальне навчально-дослідне завдання Тема: Академічна доброчесність науковця.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

1. Популяризація принципів академічної доброчесності на ОНП 051 «Економіка» здійснюється за рахунок трьох обов'язкових компонент ОК1 Філософія науки та етика науковця, ОК 4 Інформаційні технології у науковій діяльності та ОК 6 Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень в економіці, що забезпечує комплексний підхід до даного питання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

1. У внутрішніх університетських положеннях відсутня єдина практика встановлення чіткої кількості балів (або їх мінімальної чи максимальної величини), відведених на поточний та підсумковий контроль, внаслідок чого відсутня узгодженість між критеріями оцінювання за різними ОК, а по окремих ОК, на думку ЕГ, порушений об'єктивний баланс між поточним та підсумковим контролем (90/10, ОК 3 Академічне письмо іноземною мовою, другий курс), що нівелює значення екзамену як форми контролю. Рекомендація: внести зміни в РП ОК 3 Академічне письмо іноземною мовою у частині перегляду критеріїв оцінювання та зменшення максимально можливої кількості балів за поточний контроль; визначити максимальні/мінімальні пороги в кількості балів, що здобувач може отримати за поточний контроль на рівні Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова. Термін: до початку 2023-2024 н.р.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОНП в цілому відповідає якісним характеристикам критерію 5. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання загалом є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання, оприлюднені у відкритому доступі. Форма атестації відповідає вимогам Стандарту вищої освіти 051 «Економіка» для третього рівня вищої освіти. Університет надає технічні можливості щодо перевірки наукових робіт на наявність плагіату та популяризує принципи академічної доброчесності, зокрема на ОНП за рахунок трьох ОК. Разом з тим, ЕГ вважає, що наявні слабкі сторони в частині відсутності практики рекомендації мінімальних/максимальних порогів кількості балів, передбачених для поточного контролю, що призводить до значної розбіжності між критеріями оцінювання в окремих ОК та нівелювання значимості екзамену для окремих ОК. Водночас, ЕГ вважає, що цей недолік не є суттєвим, оскільки не позначається суттєво на якості освітнього процесу. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявний чіткий підхід, орієнтований на вдосконалення), експертна група вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності ОНП критерію 5 при наявності слабких сторін та недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Залучено 8 НПП, серед них: 2 д.екон.н., проф.; 1 д.екон.н., доц.; 1 д.філос.н., проф.; 1 д.техн.н., доц.; 1 д.філол.н., доц.; 1 к.екон.н., доц., 1 к.юрид.н., доц. Їх вища освіта, наукові ступені та вчені звання повністю відповідають освітнім компонентам. Публікаційна активність також відповідає ОК і є високою. Передбачена практика викладання ОК двома НПП: ОК Наукова проектна діяльність та інтелектуальна власність - два НПП: д.е.н., доц. Чайковська М.П. та к.ю.н., доц. Клейменова С.М.; ОК Історія, концепції та сучасні досягнення економічної науки - д.е.н., проф. Горняк О.В. та к.е.н., доц. Матюк Т.В.; ОК Інституціоналізація соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки - д.е.н., проф. Горняк О.В. та д.е.н., доц. Ломачинська І.А. Якщо по двом останнім компонентам два НПП виконують окремо функції лектора та викладача, який веде практичні заняття та семінари, то в першому випадку два НПП були призначені, виходячи з необхідності забезпечення двох різних за змістом модулів. На зустрічі з групою забезпечення було повідомлено, що можливість викладання дисципліни двома НПП є університетською практикою, особливо для великих за обсягом ОК або для ОК, які містять різні модулі. Відповідність кваліфікації

підтверджується: д.е.н., проф. Горняк О.В. (ОК Інституціоналізація соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки, ОК Історія, концепції та сучасні досягнення економічної науки) - науковим ступенем, публікаціями, міжнародними стажуваннями; д.е.н., доц. Ломачинської І.А. (ОК Інституціоналізація соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки, ОК Методи, аналіз та презентація наукових досліджень) - науковим ступенем, публікаціями, міжнародними стажуваннями; д.філос.н., проф. Шевцова С.П. (ОК Філософія науки та етика науковця) - науковим ступенем, участю в міжнародних проєктах, науковими публікаціями; д.філол.н., доц. Бігунова Н.О. - науковими публікаціями, методичними публікаціями та науковим ступенем; к.е.н., доц. Матюк Т.В. (ОК Історія, концепції та сучасні досягнення економічної науки) - науковим ступенем, публікаціями; к.ю.н., доц. Клейменова С.М. (ОК Наукова проєктна діяльність та інтелектуальна власність) - науковим ступенем, науковими дослідженнями в сфері авторських праводносин; д.е.н., доц. Чайковська М.П. (ОК наукова проєктна діяльність та інтелектуальна власність) - науковими публікаціями (присвячені ІТ-проєктам), участю в зарубіжних стажуваннях, навчально-методичними розробками. Окремо було уточнено щодо залучення д.техн.н., доц. Михайленко В.С. для викладання ОК Інформаційні технології в науковій діяльності, наукові публікації та науковий ступень якого відповідає технічній сфері. Було надано пояснення, що даного НПП було обрано, враховуючи рекомендацію кафедри комп'ютерних систем та технологій, наявність публікацій по нейронним мережам, а опитування здобувачів показали, що вони задоволені викладанням. Непрямо це підтвердили і аспіранти, які зазначили про достатню кількість програм, які вони опановують під час навчання.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедури конкурсного добору на посади НПП регламентуються відповідним університетським положенням https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz_nauk-ped.pdf. Загальна процедура включає такі традиційні етапи: видання наказу про проведення конкурсу; публікація оголошення про проведення конкурсу; прийняття документів; перевірка начальником навчального відділу комплекстності поданих кандидатами документів; попередній розгляд документів конкурсною комісією ОНУ; проведення оцінки професійного рівня та відбір кандидатів. Оцінка професійного рівня доцентів передбачає розгляд на засіданні кафедри та вченій раді факультету; оцінка професійного рівня професорів передбачає розгляд на засіданні кафедри та вченій раді університету. Для конкурсу (крім документів, що підтверджують вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання) подаються: список наукових праць, винаходів, публікацій за останні 5 років або за звітний період; звіт про навчальну, наукову, методичну, виховну роботу, яка виконувалась у період дії попереднього строкового трудового договору (контракту); документ, що підтверджує підвищення кваліфікації протягом останніх 5 років (дипломи, сертифікати, свідоцтва, інші передбачені законодавством України документи). Проведення відкритої лекції, відкритого практичного заняття не є обов'язковою умовою (в положенні передбачено, що кафедра може запропонувати провести таке заняття). До посад доцента та професора висуваються однакові вимоги щодо стажу (не менше ніж 5 років) та публікаційної активності (науково-методичні праці за фахом). Різняться вимоги щодо наукового ступеня та вченого звання: для посади доцента - науковий ступінь доктора філософії із відповідної галузі знань (кандидата наук з відповідної спеціальності), як правило, вчене звання доцента (старшого дослідника чи старшого наукового співробітника); для посади професора - науковий ступінь, як правило, доктора наук, вчене звання професора або доцента (старшого дослідника або старшого наукового співробітника). Положенням передбачено, що при укладанні трудових договорів (контрактів) з НПП можуть визначатися, зокрема, такі їх обов'язки: підготовка кандидатської (докторської) дисертації; публікація підручників, навчальних посібників, монографій, наукових статей та передання їх до репозитарію ОНУ; публікація статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus або Web of Science; участь у наукових конференціях; проходження підвищення кваліфікації; виконання відповідної навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи; інші види навантаження.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

На ОНП використовуються традиційні форми долучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу: акцент робиться на опитування, роботодавці долучаються до проведення науково-практичних конференцій, приймають участь в засіданнях кафедри, проводять гостьові лекції. Також відзначено про існування домовленостей про можливість отримувати емпіричні матеріали для досліджень. На економіко-правовому факультеті функціонує дорадча експертна рада https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/epf/prof_doradchyi_komitet_epf.pdf, яка складається з 20 зовнішніх фахівців (роботодавців, експертів), в т.ч. 4 експерти по спеціальності 051 "Економіка". Деканом економіко-правового факультету зазначено про основні напрямки її роботи: участь у перегляді освітніх програм, долучення до засідань робочої групи.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Під час зустрічей було підтверджено долучення до аудиторних занять експертів, в т.ч. зарубіжних, експертів та представників роботодавців. ЕГ відмічає, що ЗВО активно зреагувало на результати опитування 2022 року

<https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1YPJEeFXLkCQNwaNrP9vMcvtdXnWYDpRL> , в якому 71,4% здобувачів зазначили, що для них головним напрямом удосконалення навчання в аспірантурі є збільшення гостьових лекцій. Гарантом на зустрічі було підкреслено, що особливо за останній навчальний рік суттєво збільшилася кількість подібних занять (запрошені - Давидович, Лейвиков, Якубовський, Сафонов, Пугачова). Дані представники долучаються до аудиторних занять в різний спосіб та формати: відкриті гостьові лекції, лекції-співбесіди. Також ЕГ підтверджує наявність чіткої траєкторії на збільшення гостьових лекцій зарубіжних представників академічної спільноти та закордонних експертів, практиків з числа випускників минулих років, з якими кафедра підтримує активні зв'язки (зазначено і по підкритерію 1.2).

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Професійний розвиток та підвищення кваліфікації НПП регламентується Положенням <https://is.gd/ajwLf7> . Вибір форм, видів підвищення кваліфікації здійснюється НПП з урахуванням результатів самооцінки і професійних потреб, тобто в даному аспекті дотримуються принципи академічної свободи; з іншого боку, регламентовано, що при виборі місця стажування враховуються такі чинники (посада, перспективи професійного розвитку, участь у реалізації ОП, участь у наукових темах кафедри, потреби університету з огляду на стратегію його розвитку). Інноваційною практикою є запровадження системи сертифікатних програм в ОНУ <https://is.gd/QYZnln> , процедура відкриття та реалізації яких регламентується Положенням про сертифікатні програми в ОНУ <https://is.gd/pkDKgr> . На даний момент пропонується 6 сертифікатних програм, серед яких ЕГ відмічає наявність окремої сертифікатної програми "Розробка та впровадження сертифікатних програм", метою якої є розвиток здатності проектування та впровадження власного інноваційного освітнього продукту. Інші програми спрямовані на розвиток навичок подання проєктних заявок та соціальних навичок. Передбачено можливість для НПП опанування таких сертифікатних програм на безоплатній основі (в обсязі не більше 6 кредитів за період 5 років, якщо це передбачено перспективним та річним планом підвищення кваліфікації кафедри). ЕГ відмічає виважений підхід до розробки сертифікатних програм, який дозволяє забезпечити їх якість та конкурентоспроможність: подання ініціатором детальної заявки; формування групи фахівців з числа НМР для здійснення первинної експертизи з точки зору унікальності, конкурентоспроможності, ризикованості; розгляд поданих документів на НМР; прийняття рішення на вченій раді університету. Для реалізації сертифікатних програм обов'язковим є: 1) формування програми з описом її профілю, переліку компонентів, матриць відповідності ПРН, ЗК, СК та ОК; 2) робочого навчального плану з каталогом вибірових дисциплін; 3) робочих навчальних програм. Кваліфікація НПП висока, що дозволяє їм розробляти власні сертифікатні програм: про перспективність та започаткування даного напрямку роботи було озвучено на зустрічі з НПП, зокрема наразі проходить етап розробки сертифікованого курсу за двома модулями (для здобувачів та для академічної спільноти). Також в ОНУ функціонує навчально-науковий центр лідерства в освіті <https://is.gd/LcmDAG> , основний фокус якого - розвиток лідерського потенціалу персоналу, конфліктологія, медіація, діалог, фасилітація, розвиток соціальних комунікацій та технологій. Також в ОНУ функціонує Центр мовної підготовки та мовної сертифікації <https://is.gd/FmFdl2> , який пропонує курси з вивчення англійської, німецької, іспанської, французької, болгарської мов з можливістю скласти іспит для отримання сертифіката. НПП, які задіяні в освітньому процесі на даній ОНП, активно проходять підвищення кваліфікації у вигляді участі у вебінарах, семінарах, тренінгах, міжнародних стажуваннях.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В положенні про підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників <https://is.gd/ajwLf7> з метою стимулювання професійної активності і професійного розвитку передбачено можливість зарахування як підвищення кваліфікації таких видів діяльності: виконання функцій гаранта за умови акредитації ОП - 6 кредитів ЄКТС, виконання функцій гаранта за умови затвердження ОП вченою радою - 4 кредити ЄКТС, участь в акредитаційних експертизах в якості експерта - 1 кредит ЄКТС, навчання в Центрі мовної підготовки та мовної сертифікації (складання іспиту на рівні B2 - 4 кредити ЄКТС, завершення курсу без складання іспиту - 2 кредити ЄКТС). Система заохочення НПП включає встановлення надбавок та преміювань за конкретні види робіт. Зокрема, Статутом <https://is.gd/fsmcfY> передбачена надбавка за володіння і використання у роботі іноземної мови, розмір не стандартизований, а визначається контрактом; Положенням про матеріальне заохочення (додаток №3 до Колективного договору) передбачені надбавки за виконання особливо важливої роботи, за високі досягнення в праці, за складність і напруженість у праці, а також визначений механізм преміювання, зокрема, за такі результати: підготовка видання та розповсюдження сучасної наукової та начально-методичної літератури ОНУ, виконання додаткових адміністративних робіт, публікація у виданнях, що входять в Scopus та WoS, підвищення індексу Хірша в базі Scopus. Колективним договором передбачено також преміювання до ювілеїв та свят, надання матеріальної допомоги. На зустрічі головним бухгалтером було зауважено про складний фінансовий стан у зв'язку з війною, що зумовило накладання обмежень на виплату премій, до яких планують повернутися при стабілізації фінансового стану. НПП та наукові керівники підтвердили факти преміювань у попередні періоди за захисти, публікацію статей у Scopus та WoS, отримання подяк, грамот; відзначено роботу профкому, який підтримує НПП і в цей час шляхом надання матеріальних допомог, часткових компенсацій. Проводиться опитування "Кращий викладач", його механізм детально розповів голова профкому студентів та аспірантів Євген Юраш (онлайн опитування за допомогою google-форми в 2 етапи за 2 дні, 5 критеріїв з оцінками від 1 до 5, рейтинг шляхом сумування оцінок, можливість подання пропозицій, зауважень, звернень, нагородження відбувається в Ботанічному саду). В 2023 році в опитуванні прийняло участь більше 3000 здобувачів, нагороджено 43 викладача 13.05.2023 <https://is.gd/wbaoIx> . Моральне заохочення передбачено у вигляді представлення до державних і урядових нагород, грамот, подяк,

присвоєння почесних звань. Статутом передбачена можливість присвоєння за видатні заслуги вченого ступеня "Почесний доктор (Honoris Causa) ОНУ імені І.І. Мечнікова" та "Почесний професор ОНУ імені І.І. Мечнікова". Критерії для нагородження: позитивні відгуки при опитуванні студентів «Кращий викладач року», висока публікаційна активність, особливі досягнення в освітній, науковій, організаційній діяльності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. Взірцевою практикою є запровадження системи сертифікатних програм в ОНУ, які використовуються як для підвищення кваліфікації НПП університету, як спосіб неформальної освіти для здобувачів, а також користуються популярністю та гарними відгуками серед НПП інших ЗВО України. Передбачена процедура розробки сертифікатних програм є інноваційною для ЗВО, оскільки забезпечує їх якість та конкурентоспроможність та відповідає практиці забезпечення якості освітніх програм. 2. ОНУ ім. І.І. Мечнікова має потужний науково-педагогічний склад, який має високу публікаційну активність, активно приймає участь у розробці міжнародних проєктів. Високий рівень кадрового складу підтверджується тим, що у викладанні ОК задіяні по два НПП (для різних модулів та/або лекційних і практичних занять), що дозволяє повною мірою охопити наукові інтереси аспірантів та забезпечити об'єктивність оцінювання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкі сторони та недоліки, на думку ЕГ, відсутні.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОНП повною мірою відповідає характеристикам і підкритеріям 6.1-6.4.: професійна майстерність викладачів/науковців задіяних до реалізації ОНП забезпечує досягнення задекларованих у програмі цілей та програмних результатів навчання; роботодавці, експерти, професіонали долучені до організації освітнього процесу та аудиторних занять. В частині сприяння підвищенню професійної кваліфікації та викладацької майстерності (підкритерії 6.5 та 6.6) ЕГ відмічає наявність взірцевих та інноваційних практик, а саме: функціонування сертифікатних програм та системи забезпечення їх якості, різноманітних центрів. Враховуючи повну відповідність підкритеріям 6.1-6.4 та наявні інноваційні та взірцеві практики за підкритеріями 6.5 та 6.6, експертна група вважає можливим рекомендувати оцінку А в цілому за критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Інфраструктура та матеріально-технічна база ОНУ включає навчальну інфраструктуру (наукові і навчальні лабораторії, бібліотеки, чотири музеї <https://is.gd/YYZKg1>, комп'ютерні класи, ботанічний сад), інфраструктуру спортивного та соціального спрямування (стадіон, спортивні зали, гуртожитки, їдальні, буфети, медпункти, ботанічний сад <https://is.gd/OG5zCw>, база відпочинку "Чорноморка" <https://is.gd/CoaZvD>). На відеоогляді було продемонстровано приміщення економіко-правового факультету, які безпосередньо використовуються для навчального процесу та під час наукової роботи аспірантів, зокрема, читальну залу бібліотеки, освітньо-культурний інформаційний центр бібліотеки, ауд. 106 бібліотеки, в яких відбуваються наукові заходи і які оснащені мультимедійною технікою; китайський культурний центр (ауд. 205), створений за підтримки посольства КНР та консульства КНР в м. Одеса (таких культурних центрів в ЗВО двадцять); ауд. 204, яка використовується в навчальному процесі. Активно використовують грантові кошти, зокрема для роботи аспірантам доступне обладнання в рамках Віртуальної навчальної фабрики (ауд. 408), створеної при підтримці програми Erasmus+ <https://is.gd/gbtsoj>. Аудиторія включає повноцінне мультимедійне обладнання, 20 посадкових місць, оснащено спеціальним програмним забезпеченням для аналізу з використанням штучного інтелекту. Для роботи в умовах он-лайн навчання використовується Google Classroom (на зустрічі з керівництвом зауважено про те, що факультети мають автономію у виборі інформаційного середовища, тому Moodle використовують факультети природничого та

технічного спрямування, а гуманітарні та економіко-правовий факультет - Google Classroom); усе методичне забезпечення представлено в Google Classroom, методичні розробки дублюються в репозитарії з наданням посилання в Google Classroom. На зустрічі з НПП проф. Масленіков Є. зазначив, що факультет поступово переходить на використання платформи Microsoft Teams. Зараз навчання аспірантів відбувається в офф-лайн форматі. Наукова бібліотека містить біля 4 млн. примірників, в т.ч. 40.0 тис. економічної літератури. Відмітною ознакою наукової бібліотеки <http://lib.onu.edu.ua/> є наявність значної кількості ретровидань, які використовують для формування ОК, методичного забезпечення та наукових досліджень при розгляді питань, пов'язаних з історією економічної думки та економічною історією. На сайті наукової бібліотеки також є вкладка з навчально-методичними матеріалами, згрупованими за факультетами <https://is.gd/uLeIAk>. Функціонує інституційний репозитарій з відкритим доступом <https://is.gd/6QgyQw>; в репозитарії завантажено 5.5 тис. публікацій по економіці. В опитуванні <https://is.gd/fk1xBW> здобувачі підтвердили достатній рівень ресурсного забезпечення. Під час зустрічей з аспірантами, науковими керівниками, НПП, Радою молодих вчених та студентським самоврядуванням було підтверджено відповідність матеріально-технічних ресурсів освітнім та науковим потребам.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Бібліотека надає доступі до таких баз даних, як Springer, Ebesco, Ліга Закон, Центр учбової літератури <http://lib.onu.edu.ua/ukrayinska-peredplatni/>, також бібліотекою згенеровані власні бази даних з економічної літератури, яка включає підручники, статті, матеріали конференцій, монографії з відкритим доступом <http://lib.onu.edu.ua/ekonomika-2/>, представлені ресурси з тріал-доступом, зокрема Олді Плюс, Research4Life, Scopus та Web of Science (доступ до цих баз відкритий в ОНУ з 2016 року), Statista.com <http://lib.onu.edu.ua/ukrayinska-trial-dostup/>, узагальнені інші Web-ресурси, необхідні для наукової роботи <http://lib.onu.edu.ua/internet-resursy/>. Здобувачі та НПП мають безкоштовний доступ до платформ неформальної освіти, зокрема Coursera. ОНУ імені І.І. Мечнікова є видавником значної кількості наукових періодичних видань (32 видання, в т.ч. Вісник ОНУ видається за 10-ма напрямками), серед яких два видання, присвячені економічним наукам, включені до категорії "Б", спеціальність 051: "Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління" <http://rinek.onu.edu.ua/> (працює на платформі Open Journal System), "Вісник Одеського національного університету: Економічні науки" <http://lib.onu.edu.ua/ekonomika/>. Публікації в цих виданнях є безкоштовними для аспірантів та НПП ОНУ ім. І.І. Мечнікова. Також передбачена можливість безкоштовної публікації навчальних та наукових видань для НПП у видавництві ОНУ за умови включення до плану публікацій та виконання усіх умов, передбачених для видання (рецензування, рекомендація вченої ради). В ОНУ імені І.І. Мечнікова на економіко-правовому факультеті проводиться велика кількість науково-практичних конференцій, в т.ч. економічного спрямування <https://is.gd/7MSOU7>, зокрема на 2023 рік заплановано такі конференції: «Управлінські дослідження в контексті розвитку процесів четвертої промислової революції «індустрія 4.0»; «Перспективи регулювання соціально-економічних процесів в Україні»; «Фінансові інституції та інструменти розвитку держави, територій та суб'єктів господарювання: теоретичні, методологічні та практичні аспекти». На кафедрі економіки та підприємництва щорічно проходить Міжнародна науково-практична конференція "Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища" <https://is.gd/otHREg> (тези доповідей за 2022 рік <https://is.gd/qw2aC1>). ЗВО підтримує аспірантів в їх дослідженнях шляхом надання можливостей щодо отримання необхідних емпіричних даних в науково-дослідних установах, державних інституціях, суб'єктах господарювання, зокрема: дані щодо макrorівня є можливість отримати в університетах партнерах (зокрема, Крючкова Н. повідомила про можливість отримання доступу до широкої бази даних під час стажування в Університеті Гранада); дані мезорівня - в Департаменті статистики, Торгово-промисловій палаті, НБУ; дані мікрорівня на підприємствах-партнерах ОНУ - Агрофірма еврика, "Корсар Південь сервіс", Одеський консервний завод.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

В ОНУ регулярно проводяться роботи з ремонту й оновлення приміщень, створення комфортних і безпечних умов організації освітнього процесу, що було продемонстровано під час відеоогляду. Усі приміщення оснащені протипожежними засобами, до недавнього часу були засоби, необхідні під час маскового режиму та карантинних обмежень. Щорічно працівники закладу проходять навчання основам цивільного захисту і БЖД у надзвичайних ситуаціях. На початку кожного навчального семестру здобувачі проходять інструктажі (в умовах війни і карантинних обмежень дистанційно) щодо техніки безпеки. В ОНУ створена психологічна служба для роботи з аспірантами у випадку психологічних проблем.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Результати проведених зустрічей дають можливість підтвердити, що організаційну, консультативну та інформаційну підтримку аспірантів в частині їх освітньої та наукової складової забезпечує низка суб'єктів: деканат факультету,

відділ аспірантури, гарант ОП, завідувачі кафедр, наукові керівники, НПП. Комунікація між здобувачами, науковими керівниками, НПП, керівництвом кафедри та економіко-правового факультету відбувається під час консультацій з науковими керівниками, навчального процесу та консультацій з НПП, участі в наукових заходах, проходження педагогічної практики, участі в засіданнях кафедри. У даному процесі активно задіяна наукова бібліотека. Для Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І. Мечнікова функціонує окремий сайт <http://lib.onu.edu.ua/>. Для аспірантів створена окремі сторінки: аспірантам <http://lib.onu.edu.ua/aspirantam/>, на якій детально представлено інформацію щодо академічної доброчесності, перевірки на плагіат, наукометричну діяльність, вимоги до оформлення публікацій та дисертацій; дослідникам <http://lib.onu.edu.ua/issledovatelyam/>, де викладені вимоги щодо оформлення дисертацій. Активно використовуються соціальні мережі, в тому числі телеграм-чат <https://t.me/epfonu>, а також офіційні вебсайти та сторінки в соціальних мережах економіко-правового факультету <https://www.facebook.com/epfonu/>, <https://www.instagram.com/epfonu/>, та кафедри економіки та підприємництва <https://www.facebook.com/econom.ONU>. Соціальна підтримка аспірантів охоплює процеси призначення стипендій, надання допомоги. В цьому задіяні такі служби як: Рада молодих вчених, Студентська рада, Профком студентів та аспірантів, Психологічна служба, Юридичний центр. Рада молодих вчених включає чотири основних відділи за такими напрямками роботи: науковий, міжнародний, робота з громадськістю та прес-центр https://onu.edu.ua/uk/science/rada-molodykh-vchenykh#naukovyi_viddil_RMV; також функціонує сторінка в facebook <https://www.facebook.com/molodi.vcheni.onu> та телеграм-канал https://t.me/molodivcheni_onu. В ОНУ імені І.І. Мечнікова функціонує психологічна служба <https://onu.edu.ua/uk/infostud/psy-service> та Юридичний центр <http://onu.edu.ua/uk/lawcenter>. Активну підтримку аспірантів виконує Профком студентів та аспірантів, яким, наприклад, здійснено придбання проєкторів та комп'ютерів, введено спеціальну картку Student Card для членів профкому зі знижкою в низці закладів м. Одеса. Для аспірантів за певних обставин (академічна мобільність, стажування) є можливість оформлення індивідуального графіку. В опитуванні <https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1YPJEeFXLkCQNwaNrP9vMcvtdXnwYDpRL> здобувачі оцінили високо рівень співпраці з науковим керівником, адміністрацією факультету та університету.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Навчання осіб з особливими потребами за даною ОНП дозволено, але таких осіб на ОНП немає. ОНУ, економіко-правовий факультет створюють можливості для навчання осіб з особливими освітніми потребами: здобувачі можуть розраховувати на психологічну допомогу від Психологічної служби; на факультеті створена група відповідальних осіб за дотримання та реалізацію прав і свобод осіб з особливими освітніми потребами; розроблено механізм супроводу таких осіб на факультеті https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/epf/rozporyadgenya_pro_suprovid.pdf; доступ до аудиторій, комп'ютерних класів та бібліотечних приміщень на першій поверхах; можливість навчання за індивідуальним графіком.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

В ОНУ є Положення про політику та порядок урегулювання конфліктних ситуацій <https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-regulirovanie-kofliktov.pdf>, яке було розроблено за активної участі здобувачів, про що зазначив голова профспілки студентів та аспірантів. Положення охоплює процедури та попередження урегулювання конфліктних ситуацій різного виду: дискримінаційні висловлювання, утиски, мова ворожнечі, діяння у формі психологічного, фізичного, економічного, сексуального насильства, гоніння, переслідування на робочому місці, дискримінації, мобінг, булінг. Органом, що відповідає за інформаційну підтримку та організаційні заходи щодо попередження конфліктних ситуацій, є Комісія з урегулювання конфліктних ситуацій, до складу якої входять представники структурних підрозділів та Студентської ради. В Положенні чітко прописані процедури урегулювання конфліктних ситуацій, а саме: порядок подання скарги у випадку виникнення конфліктної ситуації, розгляд скарги щодо конфліктної ситуації, вирішення ситуації. Вирішення ситуації передбачено двома шляхами: неформальна процедура, яка передбачає застосування процедури медіації та медіатора-представника Центру лідерства, та формальна процедура, яка передбачає проведення формальних засідань. з метою попередження конфліктних ситуацій, запобігання та протидії корупції затверджена Антикорупційна програма <https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/anticorrupt.pdf>, що є комплексом правил, стандартів і процедур щодо виявлення, протидії та запобігання корупції, та Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу <https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrocheshnost.pdf>. Функціонує Комісія з питань етики та академічної доброчесності як колегіальний дорадчий орган, метою якого є сприяння дотриманню етичних принципів та розв'язанню етичних конфліктів між членами університетської спільноти https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/Polojenia_etichnu_comisiyu.pdf; до складу якої входять представники студентського самоврядування та голова ради молодих вчених. В цілому ЕГ має відмітити, що великий акцент робиться на медіацію. Окрема комісія створена і на економіко-правовому факультеті, до її складу входять НПП, студенти та представники студентського самоврядування. На економіко-правовому факультеті передбачена скринька довіри у вигляді електронної пошти dovira.epf@onu.edu.ua. На сайті університету <https://onu.edu.ua/uk/infostud/suggestbox> також зазначено про можливість використання електронної скриньки довіри dovira@onu.edu.ua та можливість скористатися телефоном довіри в ОНУ: 048-731-74-67.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. Акцент на інститут медіації в практиці врегулювання конфліктних ситуацій, який забезпечується функціонуванням і психологічної служби, і навчально-науковим центром лідерства в освіті, і офіційно закріплений як один з варіантів вирішення конфліктних ситуацій в університетському положенні. 2. Участь у розробці внутрішнього положення про політику та порядок урегулювання конфліктних ситуацій здобувачів вищої освіти, що було підтверджено на зустрічі і є підтвердженням повноцінної співпраці із ними. 2. Потужна матеріально-технічна база, яка забезпечує повноцінне робоче місце аспіранта, можливість роботи з сучасним програмним забезпеченням, отримання емпіричних даних різного рівня, забезпечена безкоштовна публікація у власних наукових періодичних виданнях, є можливість для видання друкованої навчальної та наукової продукції у вигляді монографій, посібників, підручників. 4. Відмітною ознакою наукової бібліотеки ОНУ ім. І.І. Мечнікова є наявність значної кількості ретровидань, які використовують для формування ОК, методичного забезпечення та дисертаційних досліджень при розгляді питань, пов'язаних з історією економічної думки та економічною історією, що, на думку ЕГ, є взірцевою практикою для аспірантури за спеціальністю 051 "Економіка".

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони та недоліки, на думку ЕГ, відсутні.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОНП та освітня діяльність повною мірою відповідають якісним характеристикам за підкритеріями 7.1-7.6: у ЗВО наявна та доступна інфраструктура, необхідна для забезпечення освітнього процесу та до якої мають вільний доступ викладачі та здобувачі вищої освіти; освітнє середовище є безпечним для життя; аспіранти отримують повноцінну підтримку. Також ЕГ відмічає наявність інноваційних та взірцевих практик за підкритеріями 7.1 (наявність унікального набору ретровидань в науковій бібліотеці, які дозволяють здійснювати унікальні дослідження в сфері економічної історії та розвитку економічної думки) та підкритерієм 7.6 (закріплення сучасного інституту медіації як однієї з форм реалізації процедури вирішення конфліктних ситуацій). Враховуючи повну відповідність критерію 7 та наявні інноваційні та взірцеві практики за підкритеріями 7.1 та 7.6, експертна група вважає можливим рекомендувати оцінку А в цілому за критерієм 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП визначені у Положенні про освітні програми в ОНУ ім. І. І. Мечнікова (<https://is.gd/ZlpCZb>) Розроблення освітньої програми здійснюється робочою групою під керівництвом гаранта ОП. Проект ОНП розглядається НМК навчального підрозділу, який надає рекомендації щодо винесення його на громадське обговорення, тривалістю не менше 30 днів. Протягом цього часу робоча група приймає рецензії, відгуки, пропозиції і зауваження усіх зацікавлених стейкхолдерів та вносить відповідні зміни в проект ОНП якщо вони відповідають меті ОНП. Далі проект ОНП розглядається Вченою радою факультету та подається на схвалення НМР Університету, яка в свою чергу, надає рекомендацію щодо затвердження проекту ОНП. Затверджується проект ОНП Вченою радою Університету та оприлюднюється на сайті Університету на сторінці факультету. Моніторинг ОНП відповідно до Положення про освітні програми в ОНУ ім. І. І. Мечнікова здійснюється на загальноуніверситетському рівні та на рівні ОНП. Відповідальний за проведення моніторингу на рівні ОНП є гарант. На цьому рівні моніторинг здійснюється робочою групою, із залученням кафедри та студентського самоврядування. Результати моніторингу обговорюються НМК та вченої ради факультету, не рідше одного разу на рік. За проведення загальноуніверситетського моніторингу відповідальний Центр забезпечення якості освіти Університету. Моніторинг на цьому рівні передбачає проведення опитування серед здобувачів, НПП, випускників з питань якості ОНП, оцінку наявності, доступності та якості робочих програм та інформаційного забезпечення. На основі моніторингу ОНП за поданням гаранта на засіданні робочої групи один раз на рік розглядається питання щодо необхідності перегляду ОНП. Результатом обговорення може бути рішення про

оновлення, закриття ОНП чи відсутність потреби внесення змін до ОНП. Оновлення ОНП відбувалося у 2020 р. та у 2022 р. Усі редакції ОНП наявні у відкритому доступі на сторінці ЕПФ (<https://is.gd/itl65n>) В результаті перегляду ОНП у 2020 р. було введено обов'язкову ОК «Інформаційні технології у науковій діяльності», замість дисциплін «Методологія та філософія наукових досліджень» і «Професійна етика викладача та науковця» введено дисципліну «Філософія науки та етика науковця»; замість «Історія, концепції та проблеми науки» і «Сучасні досягнення науки» - «Історія, концепції та сучасні досягнення економічної науки» та оновлені фахові дисципліни вільного вибору, враховуючи теми дисертацій аспірантів, тенденції розвитку сучасної науки та освіти. У 2022 р. Проектом ОНП від 10.03.2022 запропоновано додати обов'язкову ОК 7 «Інституціоналізація соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки» та розширити список фахових вибіркових дисциплін у відповідності до запитів здобувачів. У травні 2022 р. ініційовано оновлення ОНП у зв'язку із прийняттям Стандарту вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня освіти за спеціальністю 051 «Економіка».

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Представники роботодавців залучаються до періодичного обговорення та перегляду ОНП шляхом опитування (онлайн анкетування <https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1YPJEEFXLkCQNwNrP9vMcvtDxwYDpRL>) та участі у засіданнях кафедри, що було підтверджено на зустрічі з роботодавцями та іншими стейкхолдерами. Роботодавцями та іншими стейкхолдерами були надані рецензії на ОНП (Директор «ПРОФАГРОТРАНС» Сапожник М. А, Завідувач Сектору обліку та контролю державного майна центрального апарату Міністерства енергетики України Скалюк-Кравченко О., зав.кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин НТУ «Дніпровська політехніка», д.е.н., проф. Пилипенко Ю., Віце-президент Одеської регіональної Торгово-Промислової Палати Мислицька І. С., Директор навчально-наукового інституту прикладної економіки і менеджменту ім. Г. Е. Вайнштейна Одеської національної академії харчових технологій, д.е.н., проф., Мельник Ю., ФОП Мажарова Н. В., Зав. кафедри економічної теорії, макро і мікроекономіки Київського національного університету ім. Т. Шевченка, д.е.н, проф., Гражевська Н., Декан факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету, д.е.н., проф., Шибаніна О.) Загалом всі рецензії є позитивними, на думку рецензентів зміст ОНП відповідає сучасним вимогам ринку праці, потребам здобувачів вищої освіти та в повній мірі розкриває унікальність даної ОНП. Скалюк-Кравченко О. у своїй рецензії відмітив, що для подальшого вдосконалення ОНП варто поглибити вивчення аспірантами сутності економічних перетворень під впливом четвертої промислової революції та цифрової трансформації. Запровадження нової обов'язкової компоненти «Інституціоналізація соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки» при перегляді ОНП у 2022 році дозволило врахувати його побажання. За результати опитування як стейкхолдерів так і здобувачів переважають пропозиції щодо посилення практичної підготовки здобувачів, збільшення кількості гостьових лекцій, зокрема із залученням іноземних фахівців та залучення професіоналів практиків до аудиторних занять.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Представники роботодавців залучаються до періодичного обговорення та перегляду ОНП шляхом опитування (онлайн анкетування <https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1YPJEEFXLkCQNwNrP9vMcvtDxwYDpRL>) та участі у засіданнях кафедри, що було підтверджено на зустрічі з роботодавцями та іншими стейкхолдерами. Роботодавцями та іншими стейкхолдерами були надані рецензії на ОНП (Директор «ПРОФАГРОТРАНС» Сапожник М. А, Завідувач Сектору обліку та контролю державного майна центрального апарату Міністерства енергетики України Скалюк-Кравченко О., зав.кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин НТУ «Дніпровська політехніка», д.е.н., проф. Пилипенко Ю., Віце-президент Одеської регіональної Торгово-Промислової Палати Мислицька І. С., Директор навчально-наукового інституту прикладної економіки і менеджменту ім. Г. Е. Вайнштейна Одеської національної академії харчових технологій, д.е.н., проф., Мельник Ю., ФОП Мажарова Н. В., Зав. кафедри економічної теорії, макро і мікроекономіки Київського національного університету ім. Т. Шевченка, д.е.н, проф., Гражевська Н., Декан факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету, д.е.н., проф., Шибаніна О.) Загалом всі рецензії є позитивними, на думку рецензентів зміст ОНП відповідає сучасним вимогам ринку праці, потребам здобувачів вищої освіти та в повній мірі розкриває унікальність даної ОНП. Скалюк-Кравченко О. у своїй рецензії відмітив, що для подальшого вдосконалення ОНП варто поглибити вивчення аспірантами сутності економічних перетворень під впливом четвертої промислової революції та цифрової трансформації. Запровадження нової обов'язкової компоненти «Інституціоналізація соціально-економічних процесів в умовах нооекономіки» при перегляді ОНП у 2022 році дозволило врахувати його побажання. За результати опитування як стейкхолдерів так і здобувачів переважають пропозиції щодо посилення практичної підготовки здобувачів, збільшення кількості гостьових лекцій, зокрема із залученням іноземних фахівців та залучення професіоналів практиків до аудиторних занять.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Оскільки контингент аспірантів на даній ОНП невеликий процедура збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників в основному забезпечується шляхом особистого контакту Гаранта, завідувачки кафедри та наукових керівників із випускниками, проте є і формалізовані процедури, які передбачають збір такої інформації, що було підтверджено завідувачкою кафедрою економіки і підприємництва. Із більшістю випускників даної ОНП існує тісний зв'язок, продовжуються спільні наукові дослідження, за інформацією наведеною у відомостях про самооцінювання, 55% викладачів кафедри економіки і підприємництва є випускниками даної ОНП. Також випускники ОНП працюють у місцевих органах самоврядування, державних структурах та приватних організаціях (співзасновник компанії «ПРОФАГРОТРАНС» Мумладзе А. О., Завідувач Сектору обліку та контролю державного майна центрального апарату Міністерства енергетики України Скалюк-Кравченко О, Одеська регіональна ТПП, ФОП Мажарова Н. В. Мацьків В. В., Департамент економічного розвитку Одеської міської ради Кесар Я., Прокоф'єв О. (Канада)), також завідувач кафедри зазначила, що випускники ОНП працюють в аналітичних компаніях Швейцарії та США.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Системою внутрішнього забезпечення якості освіти при перегляді ОНП у 2020 році було виявлено ряд недоліків, серед яких: - недосконалість списку вибіркових дисциплін, які більшою мірою відповідали напрямам досліджень викладачів, ніж інтересам аспірантів. Реакцією на даний недолік було доповнення переліку дисциплінами, які відповідають науковим інтересам аспірантів на основі їх побажань отриманих в ході опитувань. У подальших редакціях ОНП дана практика зберігається. - недосконалість змісту робочих програм. Реакцією на даний недолік, як зазначено у відомостях про самооцінювання, було удосконалення змісту робочих програм щодо деталізації форм контролю та системи оцінювання, оптимізації форми організації та методів контролю самостійної роботи аспірантів, що загалом було підтверджено ЕГ в ході акредитаційної експертизи. - активізувати роботу щодо інформування здобувачів вищої освіти стосовно змін, що вносяться до ОНП, її реалізації. Реакцією на даний недолік стало активне залучення аспірантів до засідань кафедри де обговорюються питання щодо ОНП та її реалізації, наповнення та своєчасне оновлення сторінок ЕПФ (<https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf>), кафедри економіки і підприємства (<https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdzily/theor-ecomon>) та Відділу аспірантури та докторантури (<https://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate>) актуальною інформацією, систематичний збір інформації щодо думки аспірантів про якість освіти, шляхом анкетування. ЕГ під час акредитаційної експертизи вище наведені реакції були підтверджені. - приділити більшу увагу практичній підготовці з дисциплін професійного спрямування. На ОНП ведеться робота щодо збільшення кількості гостьових лекцій, зокрема були залучені: Давидович, Левіков, Якубовський, Сафонова, Пугачова, також на зустрічі із Гарантом нею було зазначено що планується залучення практиків до викладання окремих дисциплін.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОНП 051 «Економіка» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти введено в дію у 2016 році, попередньої акредитації не було. Проте при перегляді ОНП були враховані деякі зауваження, що були надані під час акредитації інших ОНП в Одеському національному університеті ім. І. І. Мечникова зокрема ОНП «Менеджмент», «Психологія», «Політологія».

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Науково-педагогічні працівники, що викладають на даній ОНП, беруть активну участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОНП шляхом здійснення моніторингу та періодичного перегляду ОНП, оцінюють академічну успішність здобувачів, що дозволяє оцінити якість реалізації ОНП, а також аналізують результати опитування аспірантів, зокрема тих що стосуються оцінювання НПП. Згідно відомостей про самооцінювання ВЗЯО в ОНУ передбачає п'ять організаційних рівнів, що регламентується Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості в Одеському національному університеті ім. І. І. Мечникова (<https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/yakist.pdf>) : [перший – здобувачі вищої освіти залучаються до ВЗЯО через участь у опитуваннях та внесення пропозицій щодо покращення ОП через органи студентського самоврядування; другий рівень освітньої програми – гаранті ОП, кафедри, робочі групи ОП, представники роботодавців, викладачі забезпечують реалізацію, поточний моніторинг ОП; третій факультетський рівень – декан, деканат, Вчена рада факультету, НМК факультетів здійснюють впровадження та адміністрування ОП; четвертий рівень загальноуніверситетських підрозділів – Центр із забезпечення якості освіти, НМР, загальноуніверситетські підрозділи, залучені до реалізації системи ВЗЯО здійснюють внутрішні експертизи ОП, моніторинг якості освітньої діяльності університету, формують рекомендації щодо прийняття загальноуніверситетських рішень; п'ятий загальноуніверситетський – ректор, проректори, Вчена рада ОНУ визначають стратегію і політику щодо ВЗЯО, приймають загальноуніверситетські рішення щодо забезпечення якості освіти, затверджують нормативні акти, програми дій щодо ВЗЯО, приймають рішення про затвердження та

закриття ОП.] За результатами проведення акредитаційної експертизи ЕГ пересвідчилась, що в ОНУ сформована цілісна система внутрішнього забезпечення якості освіти, до забезпечення якої долучені всі зацікавлені сторони.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

1. Позитивною рисою даної ОНП є практика залучення аспірантів до засідань кафедри на постійній основі, це дозволяє не тільки залучати аспірантів до систематичного обговорення ОНП, а й дає їм можливість більш широко зрозуміти спектр роботи НПП ще під час навчання в аспірантурі, що розширює їх практичну підготовку. 2. Аспіранти мають вагомий вплив на формування каталогу фахових вибіркових дисциплін, чим активно користуються пропонуючи під час перегляду ОНП вибіркові дисципліни, які дотичні до їх дисертаційного дослідження, що, в свою чергу підтримується Гарантом та робочою групою. 3. Налагоджена якісна комунікація із випускниками даної ОНП, заснована на особистісних стосунках.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони та недоліки за даним критерієм відсутні Для подальшого підвищення якості даної ОНП ЕГ рекомендує продовжити практику залучення професіоналів практиків до навчального процесу для посилення практичної підготовки здобувачів відповідно до побажань аспірантів та стейкхолдерів.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОНП в цілому відповідає якісним характеристикам критерію 8. Дотримуються визначені процедури моніторингу та перегляду ОНП; здобувачі, представники студентського самоврядування, академічної спільноти, роботодавців та інших стейкхолдерів залучені до періодичного перегляду ОНП, а надані пропозиції враховуються та беруться до уваги; налагоджена якісна комунікація із випускниками даної ОНП. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, наявний чіткий підхід, орієнтований на вдосконалення), експертна група вважає можливим стверджувати про наявність повної відповідності ОНП критерію 8, проте інноваційних та позитивних практик за даним критерієм ЕГ не відмічає.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Усі внутрішні документи представлені у вкладці "Офіційні документи" <https://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents> . Групування документів є зручним для пошуку, окремо згруповані документи, що стосуються освітнього процесу, системи внутрішнього забезпечення якості освіти, підвищення кваліфікації (стажування), прийняття на роботу, наявний архів положень, що дозволяє прослідкувати зміни в окремих внутрішніх документах. В цій вкладці також представлений і опис освітніх програм разом з проектами, які згруповані за факультетами. Інформація для аспірантів, яка стосується їх вступу, освітньої та наукової складової, в повному обсязі викладені на сторінці відділу аспірантури та докторантури <https://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate> . Окремо розроблений сайт для абітурієнтів <http://vstup.onu.edu.ua/> , який містить інформацію і для вступників в аспірантуру. ЕГ відмічає як позитивну практику зазначення чітких посилань в Положенні про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf на інші внутрішні документи, які регулюють конкретний аспект організації освітнього процесу та роботи аспіранта, що значно полегшує ознайомлення учасниками освітнього процесу з їх правами та обов'язками. ЕГ рекомендує продублювати вкладку "Сертифікатні програми", яка знаходиться у вкладці "Абітурієнту" і у вкладку "Навчальні підрозділи іншого формату" (за аналогією з Навчально-науковим центром лідерства в освіті та курсами Центру мовної підготовки та мовної сертифікації), оскільки ці програми стосуються широкого кола зацікавлених осіб, в першу чергу і НПП інших ЗВО.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

Проекти освітніх програм, в тому числі і по третьому освітньо-науковому рівню, викладені на сторінці "офіційна інформація" <https://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents> у вкладці "Описи освітніх програм" за факультетами. В даній вкладці представлено окремо виділено вкладку "громадське обговорення освітніх програм", де на момент проведення акредитаційної експертизи розміщено проекти окремих освітніх програм економіко-правового факультету. Для надання пропозицій передбачена єдина електронна пошта по економіко-правовому факультету, зазначається термін подання пропозицій. На момент проведення акредитаційної експертизи проект 2023 року по ОНП "Економіка" не розміщений. Також в цій вкладці передбачено вкладку "2022 рік", в якій розміщено ОНП 2022 року, 2020 року та анкета для стейкхолдерів для надання пропозицій по ОНП "Економіка", яка є постійно діючою. ЕГ відмічає, що вся необхідна інформація розміщена на сайті, але разом з тим рекомендує зробити окрему вкладку для освітніх програм, проектів та громадського обговорення на головній сторінці сайту для зручності пошуку проектів для зовнішніх стейкхолдерів.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Інформація про ОНП "Економіка" розміщена: 1) на головному сайті університету у вкладці "Офіційна інформація", "Описи освітніх програм" <https://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>, в який викладено ОНП, за якими навчаються аспіранти - 2022 та 2020 років; 2) на сторінці економіко-правового факультету у вкладці "спеціальності та освітні програми" <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/spetsialnosti-ta-spetsializatsii>, де викладена інформація про навчальні плани, ОНП за весь час функціонування програми (2016, 2020, 2022 років), та у вкладці "освітній процес" <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/dystsypliny>, яка містить повну інформацію про освітні компоненти, робочі програми та силабуси обов'язкових та вибіркових дисциплін; 3) на сторінці кафедри економіки та підприємництва в розділі "Навчально-методичні матеріали" <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/theor-ecomon/reg-disc> розміщені робочі навчальні програми та силабуси.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

1. На сайті викладена повна інформація про усі редакції ОНП, що дозволяє прослідкувати процес її розвитку та оновлення зацікавленими стейкхолдерами.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

1. Інформація щодо проектів ОНП та можливість подання пропозицій розміщена у каталогу "офіційна інформація" без окремого посилання або позначення, що може створювати труднощі для її пошуку зацікавленими стейкхолдерами. Рекомендації: розробити окрему вкладку для освітніх програм, проектів та громадського обговорення на головній сторінці сайту для зручності пошуку проектів для зовнішніх стейкхолдерів. Терміни: до початку 2023-2024 н.р. 2. Вкладка "Сертифікатні програми" знаходиться у вкладці "Абітурієнту", що обмежує доступ до неї зацікавлених сторін, які представлені, зокрема НПП інших ЗВО. Рекомендації: продублювати вкладку "Сертифікатні програми", яка знаходиться у вкладці "Абітурієнту" і у вкладку "Навчальні підрозділи іншого формату" (за аналогією з Навчально-науковим центром лідерства в освіті та курсами Центру мовної підготовки та мовної сертифікації), оскільки ці програми стосується широкого кола зацікавлених осіб, в першу чергу і НПП інших ЗВО. Терміни: до кінця 2023 року.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Дана ОНП повною мірою відповідає Критерію 9. В ОНУ ім. І.І. Мечнікова високий рівень та сталі практики щодо оприлюднення усієї системи нормативної бази, методичного забезпечення, інформації приймальної комісії та забезпечення якості освітньої діяльності. Разом з тим, наявні слабкі сторони в частині доцільності удосконалення порядку розміщення проєктів для громадського обговорення з метою зручності їх пошуку для зовнішніх стейкхолдерів. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми, експертна група вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності освітньої програми критерію 9 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Зміст ОНП відображає набуття аспірантами дослідн.та виклад.компетентностей, які повністю забезпечуються ОК «Методи, аналіз та презентація результатів наук-х досліджень в економіці»,«Наук.проектна діяль-ть та інтелект.власність»,«Інституціоналізація соціально-економ.процесів в умовах нооекономіки»,«Історія, концепції та сучасні досягнення економ.науки»,«Філософія науки та професійна етика науковця»,«Інформ.технології у наук.діяль-ті». Для забезпечення набуття аспірантами всіх компетентностей з методів дослідження взірцевою практикою є викладання двома викладачами за одним ОК:доц. Крючкова Н.М.,доц. Чайковська М.П. Це дозволяє відобразити комплексність та інноваційність ОНП.Інформація про ОК на 2022-2023 оприлюднена <http://surl.li/gzicv> Загал.обсяг освітньої складової 48 кр.ЄКТС; дисципліни вільного вибору становлять 15 кр.,що забезпечує повноцінну підготовку здобувачів до дослідн.діяль-ті. Інформація щодо відповідності напрямів досліджень аспірантів та наук.керівн.відображена в закладці "Спеціальності та освітні програми" <http://surl.li/gzidb> Під час зустрічі з аспірантами було підтверджено факт вільного вибору ВК, не включених до індивід.навч.плану. Наук.інтереси аспірантів прослідковуються в їх участі у НДДКР, що забезпечує релевантність навч.дисциплін темам досліджень аспірантів <http://surl.li/gzidm> ЕГ в якості виключно подальшого розвитку та підвищення унікальності ОНП рекомендує розширити перелік ОК (обов'язкових та вибіркових) на англ.мові з перспективою започаткування англ-ї ОНП. Такі рекомендації ґрунтуються на намірах підготовки іноз.аспірантів (підтверджено під час зустрічей з Гарантом, з керівництвом ОНУ та наук.керівн.), налагоджених між-х зв'язках та рівню знань англ.мови серед НПП. Підтвердженням є отримані відповіді на запит ЕГ до пп.10,11,12 ЕГ зазначає, що випускники та здобувачі ОНП працюють викладачами:на умовах часткової зайнятості викл.кафедри обліку та оподаткування (з 1.09.2022 – кафедра обліку і фінансів) працює випускниця 2022 року Новікова М.В.; Войцеховська А.О., здобувачка 1 року навч. – викл.кафедри ек-ки та підприємництва. Інформація підтверджена під час зустрічей з фокус групами. Під час відкритої зустрічі, Пічугіна Ю.В. зазначила,що вона працює НПП на іншому факультеті ОНУ, при цьому є випускниця бакалав., магістер.ОП, аспірантом та успішно захистила канд.дисертацію під керівн.Гаранта,проф. Горняк О.В. Це підтверджує спрямованість на працевлаштованість аспірантів та забезпечення умов конкурентоздатної ОНП. При цьому, ЕГ в контексті виключно подальшого розвитку ОНП та підвищення її унікальності рекомендує розглянути питання подвійного керівництва, враховуючи високий наук.потенціал ОНП, високий рівень знання англ.мови серед НПП, активну міжнар.співпрацю ОНУ в рамках міжнар.проєктів з закорд.ЗВО <http://surl.li/gzidt> . Факт наявних можливостей було підтверджено під час зустрічі з наук.керівниками. Доц. Ломачинська І.А. зазначила, що партнери з Латвії звернулись за подвійним керівн. і наразі це питання на обговоренні.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямів досліджень наукових керівників.

Інформація щодо відповідності напрямів досліджень аспірантів та наукових керівників відображена на сайті ЕПФ в закладці "Спеціальності та освітні програми" <https://drive.google.com/drive/u/o/folders/1qfgOiE70dhNopkTLaf7Td-FbO2fmYp8u> Наукові інтереси та напрями досліджень наукових керівників представлено на персональних сторінках НПП/наукових керівників кафедри. На запит ЕГ було надано: - інформація щодо відповідності напрямів досліджень аспірантів та наукових керівників (відповідь до пп.4) - план НДДКР на 2023-2027 роки, анований звіт НДДКР за 2018-2022 роки та 2022 рік, інформацію щодо участі кожного аспіранта у НДДКР. Інформація про наукову діяльність за НДДКР оприлюднена на сайті ЕПФ <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/naukova-diialnist> (відповідь ОНУ до запиту 6); - інформація щодо публікацій аспірантів за ОНП (відповідь до пп.7) - довідки про впровадження практичних рекомендацій (відповідь до пп.14) Інформація було підтверджено під час зустрічей з фокус-групами: аспіранти, наукові керівники та з представниками структурних підрозділів. Так, доц. Ломачинська І.А. зазначила, що наукові інтереси аспірантів узгоджуються з її науковими інтересами. Ця узгодженість прослідковується у спільних публікаціях у наукових фахових виданнях та виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus, Web of Science; проф. Ненно І.М. приймає участь в програмі Erasmus+ і наразі має контракт на викладання в ЗВО Італії. Обговорення тематики для дослідження аспірантів відбувається відкрито, на засіданнях кафедр з подальшим затвердженням Вченою радою ЕПФ. Напрямок наукового дослідження визначається заздалегідь, за часи навчання на ОП ЕПФ бакалаврата та магістратури. Це підтверджує факт, що із 7 аспірантів – 6 аспірантів це випускники ЕПФ. Здобувач 2 року навчання Кесарь Я.П. та випускниця ОНП Новікова М.В. позначили, що аспіранти долучаються до обговорення теми наукового дослідження відкрито, на засіданнях

кафедри. Таким чином, ЕГ пересвідчилась у дотичності та відповідності наукової діяльності аспірантів напрямом досліджень наукових керівників.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливість для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

В ОНУ розроблено та використовується окреме Положення про підготовку здобувачів ВО ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ <https://is.gd/rW3LFn> та Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ (оновлення 2022) <https://is.gd/AYVsIZ> Під час зустрічі зі здобувачами здобувачка 2 року навч. Кесарь Я.П. зазначає, що періодичність презентацій та обговорень проміжних результатів досліджень аспірантів відбувається на засіданнях кафедри із залученням наук. керівн.; пропозиції щодо перегляду/оновлення/вдосконалення ОНП відбуваються через опитування та відкриті обговорення на засіданнях кафедри. Під час зустрічей з фокус групами (керівн. та адміністрацією ЕПФ, аспірантами, представн. РМУ та студент. самоврядування, працівн. структур. підрозділів) ЕГ пересвідчилась, що аспіранти забезпечуються доступом до лабор. та іншого обладнання, матеріалів, Інтернету, наук. літератури, електр. журналів і спеціаліз. баз даних. Здобувачі мають можливість ознайомитись із світовими здобутками за економ. напрямком завдяки можливостям наук. бібліотеки: вільний доступ до публікацій наукометр. баз Scopus/Web of Science, до повнотекстової бази даних ScienceDirect <https://onu.edu.ua/uk/science/sciencedirect> та репозитарію <http://lib.onu.edu.ua/elektronnaya-biblioteka/> Під час зустрічей з фокус-групами (НПП, аспіранти, заст. директора наук. бібліотеки) факт вільного користування зазначеними ресурсами було підтверджено. Взірцевою є практика створення середовища віртуальної та доповненої реальності для тестування архітектури бізнесу та бізнес-моделей в Industry 4.0. Зазначені можливості надає віртуальна навч. фабрика Industry 4.0 <https://onu.edu.ua/uk/academic-projects/virtualna-navchalna-fabryka-industry-40>, створена при підтримці програми «Erasmus+ 609939-EPP-1-2019-1-BE-EPPKA2-SBHE-JP» ЕГ зазначає, що в ОНУ функціонує декілька наук. шкіл, зокрема з економ. та бізнес-аналітики <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/naukova-diialnist> Апробація результатів наук. досліджень аспірантів забезпечується в ході міжнар. та всеукр. науково-практ. конференцій, звітних наук. конференцій студентів ОНУ, аспірантів і здобувачів, які регулярно проводяться кафедрами ЕПФ <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/naukova-diialnist>, опублікування тез у матеріалах конференцій, у співавторстві з наук. керівн. можуть готувати розділи монографій, метод. вказівок та навч. посібників. Під час зустрічі з представн. РМУ та студент. самоврядування, голова профкому студентів і аспірантів, член вч. ради ОНУ Юраш Є.О. та член РМУ від ЕПФ, голова відділу роботи з громадськістю Святошник А.Л. наголосили, що проектами РМУ стали англ. розмовні клуби, міжнар. науково-практ. конференції, вебінари, наук. конкурси. Так, в травні планується провести майстер-клас з практ. завданнями, діловими іграми. Зазначені заходи підтверджують наявність постійної консультативної підтримки, необхідного організаційного та наук. середовища для становлення аспіранта як дослідника та науковця.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливість для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

Залучення аспірантів до міжнар. наукової спільноти за тематикою їхніх досліджень відбувається шляхом їх участі у міжнар. проєктах кафедри, факультету, в рамках діючих угод ОНУ; участі в міжнар. конференціях; опублікування результатів наук. досліджень інозем. мовою у закорд. і вітчизняних наук. виданнях. Міжнар. академ. мобільність реалізується за двостор. договорами про співпрацю між ОНУ та закорд. ЗВО. Договори про співпрацю з вітчизн. ЗВО оприлюднені на сайті <http://surl.li/grodq> Договори із міжнар. партнерами були надані на запит ЕГ (відповідь до пп.12). ОНУ є учасником програм Erasmus+, Jean Monnet Module. Це дозволяє мати велике коло університетів-партнерів <http://erasmus.onu.edu.ua/uk/university-tety-partnery>: КНР, Італія, Німеччина, Греція, Латвія, Іспанія, Туреччина, Вірменія, Румунія. Участь в міжнар. конференціях та опублікування результатів наукових досліджень інозем. мовою у закорд. і вітчизняних наук. виданнях відображена у відповіді ОНУ до пп.6 (плани НДДКР, назви проєктів, в яких приймали/приймають участь аспіранти), пп.7 (основні публікації здобув.), пп.7 (довідки та акти впровадження практ. рекомендацій, наданих наук. керівн., аспірантами відповідним установам та компаніям). Факт апробації наук. результатів інозем. мовою у закорд. і вітчизняних наук. виданнях біло підтверджено під час зустрічі з аспірантами та наук. керівниками. Здобувачі мають публікації в зарубіжних виданнях, зокрема Scopus/Web of Science. Міжнар. академ. мобільність координує Центр міжнар. освіти ОНУ, керуючись Положенням про порядок реалізації права на академ. мобільність учасників освітнього процесу ОНУ <http://surl.li/gzipt> та Положенням про порядок визнання/перезарахування результатів навчання учасників програм академ. мобільності в ОНУ <https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Polozhennya-kredity.pdf> Право реалізації участі в міжнар. академ. мобільності підтвердив під час зустрічі аспірант 2 року навч. Кусик Л.С. Під час зустрічі з аспірантами вони відмітили, що завжди обізнані про можливість участі в міжнар. академ. мобільності. Під час зустрічі із працівн. структур. підрозділів представник Еразмус Офіс Крючкова І.М. зазначила, що інформація про можливу участь аспірантів у міжнар. академ. мобільності знаходиться у відкритому доступі через соц.мережі (Facebook, Instagram, сайт ОНУ та сайти партнерів) Інформація щодо міжнародної діяльності оприлюднена на сайті ЕПФ у вкладці «Міжнародна діяльність та співробітництво» <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdzily/theor-ecomon> В якості доповнення цього підкритерію інформація більш детально проаналізована в критерії 4. ЕГ акцентує увагу на долученості аспірантів до участі в міжнародній академічній

мобільності, що відповідає особливості ОНП «Економіка». На думку ЕГ факт недостатньої участі аспірантів в академічній мобільності через зовнішні фактори (воєнний стан в країні) не впливає на оцінку за даним критерієм.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Інформація щодо визначення активності наукових керівників оприлюднена на веб сторінках кафедри в соціальних мережах та сайті кафедри економіки та підприємництва <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/kafedry-ta-insh-istrukturni-pidrozdily/theog-ecomon>, що дозволяє пересвідчитись в активності наукових керівників як науковця та активного дослідника. Для підтвердження визначення активності наукових керівників на запит ЕГ було надано наступну інформацію: - про показники наукової та професійної активності НПП (відповідно до пп.38 Ліцензійних вимог) (відповідь до п. 10 запиту); - про наукову діяльність за НДДКР оприлюднена на сайті ЕПФ <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/epf/naukova-diialnist> та відповідь до п. 6 запиту; - довідки та акти впровадження практичних рекомендацій, наданих науковими керівниками відповідним установам та компаніям (відповідь до п.14 запиту); - накази про стажування НПП, програми підвищення кваліфікації/стажування та отримані сертифікати (відповідь до п.11 запиту). Під час зустрічі з науковими керівниками була підтверджена зазначена інформація. Ознайомившись з документами та отриманою інформацією під час зустрічі з науковими керівниками, ЕГ зазначає, що всі наукові керівники ведуть активну публікаційну діяльність як дослідник та науковець. ЕГ має підстави констатувати взірцевість даної практики на основі інтенсивності та якості наукової роботи та наявності розроблених численних практичних рекомендацій.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності серед наукових керівників та аспірантів регулюється Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ імені І.І. Мечнікова <https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ імені І.І. Мечнікова https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-22-02-2018.pdf, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ імені І.І. Мечнікова (оновлена редакція 2021) https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf Положення передбачає щорічне проведення для докторантів та аспірантів лекцій з питань наукової етики та недопущення академічного плагіату, а також зобов'язання наукових керівників і консультантів знайомити з даним Положенням молодих науковців на всіх етапах виконання наукових робіт, контролювати та попереджувати факти академічного плагіату. Під час зустрічі із представниками структурних підрозділів Сминтина О.В. (центр забезпечення якості освіти) зазначила, що всі наукових публікацій (статті, тези, монографії) та дисертаційної роботи проходять перевірку на академічний плагіат. Відповідальним є відділ інформаційних технологій Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І. Мечнікова за допомогою антиплагіатної системи Unicheck. НПП/наукові керівники та аспірати під час зустрічей зазначили, що дотримуються принципу академічної доброчесності. В разі виявлення порушень науково- педагогічні працівники можуть бути притягнені до академічної відповідальності у вигляді обмеження права наукового керівництва аспірантами. Фактів порушення академічної доброчесності серед НПП/наукових керівників та аспірантів не виявлено. ЕГ підтверджує, що принципи академічної доброчесності дотримується всіма учасниками освітнього процесу та є головними у науковій діяльності керівників та аспірантів ОНУ імені І.І. Мечнікова.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

1. Участь наукових керівників в міжнародних проектах за програмами Erasmus+, Jean Monnet Module та викладання в закордонних ЗВО. 2. Наявність спільних публікацій аспірантів та наукових керівників у наукових фахових виданнях та виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus, Web of Science. Це підтверджує узгодженість та відповідність наукових тем та напрямків досліджень. 3. Розпочато роботу щодо перемовин подвійного керівництва із закордонними партнерами. 4. Дотримання та популяризація принципу академічної доброчесності в ОНУ ім. І.І. Мечнікова, зокрема, серед учасників освітнього процесу ОНП «Економіка». 5. Функціонування наукових шкіл на ЕПФ, зокрема з економіки та бізнес-аналітики. 6. Наявна форма звітності у вигляді щорічної звітної наукової конференції студентів ОНУ, аспірантів і здобувачів, які регулярно проводяться кафедрами ЕПФ. 7. Інформація про можливу участь аспірантів у міжнародній академічній мобільності знаходиться у відкритому доступі через соціальні мережі (Facebook, Instagram, сайт ОНУ та сайти партнерів), що забезпечує постійне інформування та популяризацію.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Слабкі сторони та недоліки в контексті оцінювання відповідності Критерію 10 відсутні. Для подальшого розвитку, вдосконалення, підвищення унікальності ОНП ЕГ рекомендує розширити перелік як обов'язкових ОК, так вибіркового ОК на англійській мові; продовжити популяризацію англійської ОНП та завершити впровадження практики подвійного керівництва.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

ОНП повною мірою відповідає інтересам аспірантів, відбувається є постійне оновлення відповідно до потреб економіки, тематик НДККР ОНУ та наукових досліджень керівників. Підтвердженням вірності даних практик є: по-перше, висока публікаційна активність здобувачів та участь в розробці практичних рекомендацій для органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання; по-друге, підготовка випускника аспірантури до захисту (Новікова М.В., випускниця 2022 року, науковий керівник проф. Побережець О.В.). Дисертаційна робота пройшла обговорення та отримала рекомендацію до захисту, рецензенти визначені і до кінця року планується захист; по-третє, практика формування тем дисертаційних досліджень аспірантів, яка базується на студентоцентрованому підході, особистих здобутках, попередніх результатах досліджень аспіранта та тематики наукових досліджень потенційних наукових керівників. Вірною є практика участі наукових керівників та аспірантів у дослідницьких проєктах (держбюджетних, госпрозрахункових), яка супроводжується науковими публікаціями та актами впровадження; по-четверте, розпочато практику подвійного керівництва та консультування з партнерами з Латвії. ОНП «Економіка» повною мірою відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 10.1, 10.4 та 10.6: зміст програми відповідає науковим інтересам аспірантів, забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності, наявні заходи для залучення до міжнародної академічної спільноти, забезпечується дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів. Практики за критеріями 10.2, 10.3, 10.5 мають вірний характер. Рекомендації, надані ЕГ, спрямовані виключно на подальше вдосконалення та акцентування на унікальності ОНП. Враховуючи цілісність встановлених фактів, принцип поваги до автономії закладу, врахування позицій стейкхолдерів (роботодавців та інших зацікавлених сторін) ЕГ вважає можливість зазначити про повну відповідність ОНП критерію 10 при визначенні вірних практик та рекомендувати оцінку А за критерієм 10.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

ЕГ вважає за необхідне підкреслити, що всі зустрічі відбулись відповідно до узгодженої програми акредитаційної експертизи, запрошені на зустрічі долучались в повному складі, додаткові документи у відповідь на запит експертної групи були завантажені в повному обсязі та своєчасно, огляд матеріально-технічної бази був представлений в повному обсязі та якісно.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	В
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	В

Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6 . Людські ресурси	A
Критерій 7 . Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8 . Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9 . Прозорість та публічність	B
Критерій 10 . Навчання через дослідження	A

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Шалімова Наталія Станіславівна

Члени експертної групи

Баранова Валерія Вадимівна

Баруліна Ірина Юріївна